

Nr. 3 | september 2016

Kirken *i* dag

TEMA | Dåbsoplæring og konfirmation

Dåben – den gode begyndelse Se side 4

Konfirmation – en forberedelse til livet Se side 24

Aktuel inspiration fra Kirkefondet

8

20

24

TEMA | Dåbsoplæring og konfirmation

Indhold

<p>3 Kun den kirke, som overleverer, vil overleve!
af Henrik Bundgaard Nielsen</p> <p>4 Dåben – den gode begyndelse
af Finn Dyrhagen</p> <p>6 Trosoplæring i en ny tid – om reform af dåbsoplæringen i den norske kirke
af Kristine Aksøy</p> <p>8 Dåbsoplæring er først og fremmest at skabe en relation
af Christina Skovgaard Iversen</p> <p>10 Sutter og Fadervor – Babysalmesang som dåbsoplæring for forældrene
af Karen Marie Leth-Nissen</p> | <p>12 Babysalmesang – en aktivitet i kirken eller en kirkelig aktivitet?
af Mette Gautier og Christine Toft Kristensen</p> <p>14 Minikonfirmandarbejde i Holbæk Provsti
af Jóannes Holm</p> <p>16 FDF, dåbsoplæring og konfirmation
af Morten Skrubbeltrang</p> <p>17 Frivillige tros-amatører
af Jørgen Kvist</p> <p>18 Konference om dåb og dåbsoplæring
af Stinna Ahrenst</p> | <p>20 Hvordan kan dåbsoplæring spille ind i et nutidigt ungdomsliv?
af Kirsten Grube Juul og Suzette Munksgaard</p> <p>24 Konfirmation – en forberedelse til livet
af Hanne Høgild</p> <p>26 Det er ikke, fordi vi er troende, men... – dåbsoplæring som samtale
af Eva Holmegaard Larsen</p> <p>28 At skabe rum for gode samtaler – et bud på vækst i folkekirken
af Lise Damkjær</p> <p>30 Årets repræsentantskabsmøde</p> <p>31 Nyt fra Kirkefondet</p> |
|---|---|--|

Nr. 3 | September 2016

15. årgang

ISSN 1601-8230

Udgiver: Kirkefondet, Peter Bangs Vej 1,
2000 Frederiksberg
Tlf. 33 73 00 33
E-mail: kirkefondet@kirkefondet.dk
www.kirkefondet.dk

Formand: Erik Møllerup
Generalsekretær: Henrik Bundgaard Nielsen

Kirken i dag redigeres af:
Charlotte Lydholm

Temagrube bag nr. 3 | 2016:

Finn Dyrhagen, Karen Klemmed Hviid,
Hanne Høgild og Charlotte Lydholm

Layout og produktion:

Jørn Thomsen Elbo A/S, Kolding

Årsabonnement for 2016: Kr. 240,-

Enkeltnumre: Kr. 70,-

Abonnement kan bestilles ved henvendelse til Kirkefondet

Forsidebillede:

Konfirmation i Lendum Kirke.
Foto: Christian Roar Pedersen

Henrik Bundgaard Nielsen

generalsekretær i Kirkefondet

KUN DEN KIRKE, som overleverer, vil overleve!

Sjældent har jeg set dåbsoplæringens betydning så skarpt formuleret, som Kristine Aksøy, leder af sektionen for Trosoplæring i den norske kirke, gør det i dette nummer af "Kirken i dag". Hun refererer til, at kun den kirke, som overleverer, vil overleve. Hvis ikke der finder dåbsoplæring sted – hvis kirken ikke får videregivet den kristne tro til sine medlemmer, så vil kirken ikke overleve!

Det er selvfølgelig en påstand, som det umiddelbart kan være svært at bevise. Men hun bygger det bl.a. på, hvad det har betydet for den norske kirke, at den siden 2003 har investeret millioner af kr. og mange ressourcer på at styrke trosoplæringen (som de kalder det) lokalt i alle sogne i Norge med tilbud til alle børn og unge i alderen 0-18 år. Et lignende dansk tiltag blev foreslået af nogle af de kirkelige børne- og ungdomsorganisationer i Danmark allerede helt tilbage i slutningen af 1970'erne, men vandt ikke gehør.

Indøvelse i kristen praksis

Når vi i dag så ser det alarmerende fald i dåbstallet herhjemme, kan man få den tanke, at dette fald måske også kan være en konsekvens af, at overleveringen af troen – eller dåbsoplæringen – har haft trange kår i Danmark de sidste 40-50 år. For indtil 1975 var der i princippet tre aktører eller parter, som bidrog til dåbsoplæringen: folkeskolen, folkekirken og hjemmet/forældrene. Men med folkeskoleloven i 1975 var skolen ikke længere forpligtet på dåbsoplæring – nu var skolens tilbud kristendomsundervisning. Og dåbsoplæring er jo netop andet og mere end undervisning og formidling af viden om kristendom. Dåbsoplæring er også indøvelse i det, man kunne kalde kristen praksis. Som det udtrykkes i en såkaldt "Dåbsmanual" fra 2008 med ideer til dåbsoplæringen, så kan man "ikke undervise kri-

stendom ind i hovedet og hjertet på børn og unge". For "dåbsoplæring retter sig mod hjerte, mund og hænder". Derfor er det vigtigt, at "alle kristne med deres kroppe får lært, hvad man kan og skal gøre som kristen: synge, bede, bekende, gå til alters og række næsten, der har det behov, en hjælpende hånd".

Ord til troen

Siden 1975 har det således i princippet været kirken sammen med forældrene, som skulle løfte denne opgave. Men mange steder var folkekirkenes eneste "tilbud" den traditionelle konfirmandforberedelse, indtil man så småt på forsøgsbasis begyndte med den indledende konfirmandforberedelse på 3. eller 4. klassetrin. Hvad så med den "kontinuerlige" dåbsoplæring, hvor børn og unge i hele deres opvækst indføres i den kristne tro? Jeg har på fornemmelsen, at den var der ikke meget af i årene efter 1975, hvilket så måske har haft den konsekvens, at mange voksne og mange af dem, der som nybagte forældre i dag skal overveje dåb eller ej, er utroligt svagt funderede mht. kristen "tros-bagage". De mangler sprog, begreber, ord, ritualer, praksis mv. til at håndtere den tro, som de trods alt et eller andet sted gerne vil vedkende sig. Derfor handler dåbsoplæring også om, at kirken hjælper mennesker til at sætte ord på deres troshistorie.

Foto: Torstein Ihlen

Dåbsoplæringen skal styrkes

Der er behov for at sætte fokus på dåbsoplæringen. Et helt konkret tiltag kunne være, at alle de nyvalgte menighedsråd nedsætter et dåbsoplæringsudvalg på linje med f.eks. aktivitetsudvalg mv. Et sådant nyt udvalg kan have til opgave at planlægge og løbende vurdere og justere alt det, som sognet sætter i gang indenfor dåbsoplæring og måske også stå for praktiske opgaver i den forbindelse. Og måske kunne man også fra centralt hold afsætte midler til at styrke dåbsoplæringen lokalt. I betænkning 1511 fra oktober 2009 om "Omlægning af statens tilskud til folkekirken til bloktilskud" kan man læse, at folkekirken samlede udgifter til bevarelse af kulturarv i 2007 skønnes at have udgjort 799 mio. kr. Tænk, hvis disse midler blev brugt til at styrke dåbsoplæringen!

Finn Dyrhagen
provst

Dåben

- den gode begyndelse

Dåben er teologisk en fuldgyldig og afsluttet handling, men pædagogisk er der meget mere at tilføje efter det "Amen", der lyder i kirken. Det er bare svært, for hvordan tale om et emne, som hører til det mest blufærdige i vor tid? Hvordan kan sognet støtte forældre og faddere i dåbsoplæringen?

Begyndelsen

Vi er overmåde heldige her i Danmark: det er fortsat flertallet af alle børn, der bliver døbt som små. Man kan – og bør – være opmærksom på, at andelen falder ganske markant endda fra 80 % i 1990 til 63 % i dag. Men den udfordring hører til i en anden sammenhæng. Her vil jeg tage udgangspunkt i det faktum, at flertallet af forældre

drene påtog sig opgaven, og hvor fadernes oplæringsfunktion kun blev aktuel, "hvis forældrene dør, før barnet kommer til skelsalder" (dvs. til konfirmationsalderen). Formentlig er denne formulering langt de fleste steder erstattet med den nyere version, hvor både forældre og faddere bliver mindet om den opgave, der følger efter dåben. Og ganske mange præster

vælger at formulere opgaven med egne ord.

Udfordringen

Når det er nødvendigt med en sådan tiltale, skyldes det naturligvis, at det ikke er nogen selvfølge. Jeg hører fort-

sat ganske mange forældre omtale dåben som en sikkerhedsforanstaltning: "Vi vil ikke rejse til udlandet eller vente for længe, før vi har fået døbt vores barn". Og det giver også god mening, fordi vi som kirke fastholder dåben som admissionskravet til Guds Rige – med de undtagelser, der giver sig selv. Der er blot en overhængende risiko for, at dåben dermed bliver opfattet som en magisk handling, der er nok i sig selv (ligesom indføds-

retsprøven, der kun skal bestås én gang). Det er også tydeligt at høre på os præster, at vi er opmærksomme på det problem, når vi i tiltalen ved dåben forsøger at fastholde oplæringsopgaven over for forældre og faddere uden at løfte pegefingern. Det er vanskeligt og falder ikke altid heldigt ud.

Hvad gør vi så?

At give forældre en håndsækning bør ikke ske mundtligt i kirken – en lang faddertiltale vil nemt have den modsatte effekt. Derfor gør mange præster meget ud af dette aspekt ved dåbssamtalen, ligesom mange kirker giver en dåbsgave: en børnebibel, et dåbslys el.lign. Der findes flere materialer til formålet: "Folkekirkenes Dåbshilsen", "Børnenes Dåbsklub", "Englebisser" og "Snapperklubben" – flere af dem med en opfølgning på de kommende dåbsdage og/eller højtid. Det er mit indtryk, at mange forældre er glade for den håndsækning, de på den måde får fra kirken, netop fordi tro og forkyndelse ligger højt på vores blufærdighedsskala. Det er dog også mit indtryk, at vi på den måde langt fra har udtømt alle muligheder for at støtte forældre og faddere.

Derfor er det både oplagt og nødvendigt at tage emnet op i sognet:

Det er både oplagt og nødvendigt at tage emnet op i sognet: hvad kan vi som kirke gøre for at støtte forældrene i den daglige kristne oplæring, der hører med til dåben?

vælger at gå i kirke for at få deres nyfødte barn døbt – og forsøge at tage den udfordring op, der hedder: Hvad er næste skridt?

I kirken afsluttes dåben med en tiltale. Her minder præsten om, at det nydøbte barn skal oplæres i den kristne tro. Det interessante er, at der findes to formuleringer i ritualbogen: én til fadderne alene og én til forældre og faddere. Den første stammer vist fra en tid, hvor det var en selvfølge, at foræl-

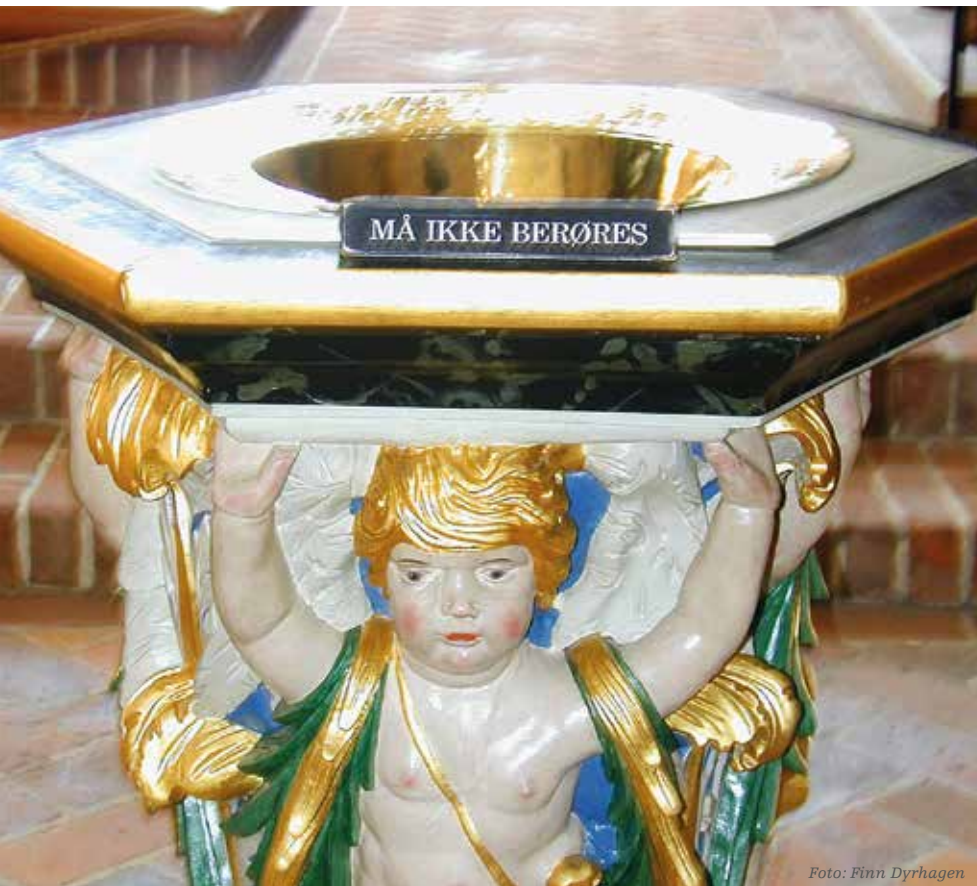

Foto: Finn Dyrhagen

Forhåbentlig har kirken mere at sige om dåben...

Hvad kan vi som kirke gøre for at støtte forældrene i den daglige kristne oplæring, der hører med til dåben?

Mulighederne er utallige

Men først må forventningerne afstemmes: Det er forældrenes, ikke kirkens opgave at oplære de døbte. Og det skal defineres, hvem kirken er her hos os: Menighedsrådet? Frivillighedskorpset? Præsten og kirke- og kulturmedarbejderen? Menigheden? Ligesom det skal defineres, hvem målgruppen er: Hvor mange nybagte forældre bor der i sognet, og hvilke muligheder har de generelt? En sogneanalyse kan hjælpe med svar på dette.

Dernæst vil det være oplagt at sætte ord på opgaven: Missionen er fastlagt i Dåbsbefalingen, men hvad er visionen for vores sogn, og hvilken vej vil vi gå? En grundlæggende drøftelse i menighedsrådet vil være på sin plads: Hvilke tilbud giver vi (MiniKonfirmander / børnegudstjenester / tilbud til daginstitutioner / babysalmesang osv.) og på hvilke alderstrin er der "hul" i dåbsoplæringen? Naturligvis skal ressourcerne også vurderes: Har vi tid? Har vi penge? Og hvis ikke: hvordan får vi det? Derefter kan man tage hul på det spændende arbejde – lad ideerne blomstre:

- Børnegudstjenester, som i dag ofte holdes som Pastagudstjenester på en hverdagsaften omkring spisetid – kan dog også holdes søndag på hjemmessens plads med jævne mellemrum
- Dåbstræf, hvor alle døbte børn bliver indbudt til en sammenkomst i kirken 4 år efter dåben. Her kan de se døbefonten, høre orgelet, se præsten tage kjole på, komme op i klokketårnet – og forældrene kan få nogle gode råd til, hvordan man fortæller bibelhistorier og beder med sine børn. Det vil være oplagt at give børnene en børnebibel med hjem
- Aftenskolekurser for faddere, kommende og nuværende – brug fx "Om at være menneske", det nye spil fra Kirkefondet, der lægger op til samtaler om vigtige livsspørgsmål (Se mere om dette på side 28)
- Søndagsskole for børn en lørdag formiddag hver måned, mens forældrene kan få tid til egne sysler
- Åbn sognegården hver onsdag formiddag og lad de hjemmegående fædre og mødre lægge programmet sammen med en frivillig eller medarbejder
- Indbyd nybagte fædre til madlavningsaftner – naturligvis med børn

- Tæt(tere) samarbejde med det lokale kirkelige børne- og ungdomsarbejde (spejdere, FDF, IMU, KFUM og KFUK, DFS m.m) i form af lederkurser og medvirken på sommerlejre og weekender. Hvis et sådant arbejde ikke findes i området, vil man nemt kunne få støtte til at etablere et ved at henvende sig til den pågældende forening
- Gode tilbud til nybagte forældre med spændende oplæg til drøftelse: Hvordan er det at være forældre i dag?
- Gudstjenester for bedsteforældre med børnebørn – gerne en hverdagsseftermiddag
- Konfirmandklub som et frivilligt tilbud til de unge, der går til præst – gerne med weekender og udflugter
- Ungdomsklub for dem, der er konfirmeret. Lad dem selv tilrettelægge programmet.

Der er et utal af muligheder, både dem, der har været brugt i årtier – og ganske nye. Det allerbedste er, når man opfinder sine egne projekter og benytter sig af de mange hjælpemidler, der findes. Man opdager hurtigt, at nogle af projekterne skal "opfindes" igen og igen, når den faste gruppe falder fra – hvilket ofte sker på samme tid. Men det giver til gengæld mulighed for at tænke nyt og prøve nye muligheder.

Husk at "nedfinde"

Sidst, men ikke mindst: det er lige så vigtigt at "nedfinde" som at "opfinde". Der er – især i kirkelige kredse – en tendens til at holde fast i en aktivitet, også længe efter at der er grundlag for den. Det er trygt og umiddelbart enkelt for dem, der trækker i trådene, at gøre "som vi plejer", men det er mere udfordrende og livgivende at bruge nogle timer sammen en gang årligt for at overveje, hvilke aktiviteter vi skal beholde, og hvilke vi skal erstatte med noget nyt – og sjovere. ■

.....

Kristine Aksøy

leder af seksjon for barn, unge og trosopplæring
i Kirkerådet for den norske kirke

Trosoplæring i en ny tid

– Om reformen af dåbsoplæringen i den norske kirke

27. maj 2003 vedtog det norske Storting ”Trosoplæring i en ny tid – Om reform av dåpsopplæringen i Den norske kirke”. Der blev lagt vægt på, at trosoplæringen i Den norske kirke, og i øvrige tros- og livssynssamfund, skal stimulere udvikling af egen identitet og forståelse af egen kultur og traditioner i et samfund, hvor omfanget af forskellige tros- og livssynssamfund bliver

Reformens baggrund: Døb dem og lær dem at holde alt, jeg har befalet dem

Kirkens grundlæggende opgave er at få disciple ved at døbe og lære at holde alt, Jesus har befalet. Sådan indledes ”Gud gir – vi deler”, planen for trosoplæring i Den norske kirke. Dåb og oplæring hører uløseligt sammen. I en barnedøbende folkekirke er dåbsoplæring nød-

sidste del af 1900-tallet har skolen været en central arena for kirkens undervisning af de døbte, i samvirke med opdragelse og traditionsformidling i hjemmet og i kirken. I dag er skolen i Norge ikke længere en aktør i trosoplæringen. Trossamfundene har, sammen med familien, ansvaret for oplæring af sine medlemmer.

Oplæringen skal give kundskab om og kendskab til kirkens tro og tradition, møde kirkens tro i praksis og bidrage til kristen livstolkning og livsmestring. Ofte involverer trosoplæringen også deltagernes netværk som forældre, søskende, faddere og storfamilie. Trosoplæringen bidrager på denne måde til øget kontakt med en betydelig del af kirkens medlemmer.

stadigt rigere. Når børn og unge er trygge i deres religiøse identitet, giver det grobund for respekt og tolerance i mødet med dem, der har en anden tro eller et andet livssyn, står der i stortingsvedtagelsen. Det regeringsudnævnte udvalg, som udredede sagen, præsenterede reformen med slagordet ”Kun den kirke, som overleverer, vil overleve.”

vendig for, at børn og unge skal blive bekendt med troen, som de blev døbt til. I stigende grad handler trosoplæringen også om at give oplæring for dåb for børn og unge, som ikke blev døbt, da de var baby, og som har behov for et grundlag til at tage stilling til, om de vil døbes, når de bliver ældre.

Siden etableringen af den offentlige skole i Norge i 1700-tallet og frem til

Faser i reformarbejdet

De fem første år af reformen, 2004-2008, var en forsøgs- og udviklingsfase. Sognene søgte projektmidler og gennemførte lokale udviklingsprojekter. Planen for trosoplæring ”Gud gir – vi deler” blev udviklet på baggrund af erfaringerne fra forsøgs- og udviklingsfasen, og blev vedtaget af Kirkemødet i 2009. Planens mål er at bidrage til ”en systematisk og sammenhængende trosoplæring for alle døbte i alderen 0-18 år, uafhængig af funktionsevne”.

I årene 2009-2014 blev reformen trappet op provstivis, efterhånden som bevillingerne i Statsbudgettet blev øget.

Fra 2017 skal alle landets sogne have udviklet sin lokale plan for trosoplæring.

I 2016 er bevillingen til reformen ca. 325 millioner norske kroner. Hovedparten fordeles til sognene og finansierer medarbejdere og driftsmidler til trosoplæring. Derudover lægges der nogle ressourcer i ledelse og støt-

testruktur for reformen nationalt og i stifterne.

Hvad indebærer trosoplæringsreformen?

”Tænk, hvis alle kommer! Så har vi for få bøger og for lidt plads”, sagde en kateket ved indgangen til gudstjeneste med uddeling af fireårsbogen for nogle år tilbage. Dette er kernen af, hvad trosoplæringsreformen handler om: Menigheden skal planlægge, så alle kirkens børn og unge har et reelt tilbud gennem opvæksten om oplæring i den tro, de er døbt ind i.

Ud fra reformens målsætning om en trosoplæring for alle døbte, udarbejder sognene hver sin lokale trosoplæringsplan for aldersgruppen 0-18 år. Omfanget skal være omkring 315 timer i løbet af de 18 første leveår. Konfirmationstiden med 60 timer indgår i dette.

Trosoplæringen må finde egnede tidspunkter i en travl hverdag med børnehaver og skole, fritidstilbud og familietid. Menighederne har rapporteret, at omkring 22.000 deltog i baby- og småbørnssang, 17.468 modtog 4-årsbogen, 9.489 deltog på ”Tårnagent”-weekend og 10.165 var med på ”Lysvåken” i 2015. I alt blev ca. 265.000 børn og unge registreret som deltagere på trosoplæringstiltag i 2015. Derudover kommer deltagelse i børne- og ungdomsorganisationernes arbejde.

Reformens betydning

Alle landets menigheder arbejder med at nå at udbygge et systematisk trosoplæringstilbud. Dette indebærer, at menighederne oftere end tidligere henvender sig direkte til alle børn og unge, som hører til i kirken med invitation om at deltage.

Oplæringen skal give kundskab om og kendskab til kirkens tro og tradition, møde kirkens tro i praksis og bidrage til kristen livstolkning og livsmestring. Ofte involverer trosoplæringen også deltagernes netværk som forældre, søskende, faddere og storfamilie. Trosoplæringen bidrager på denne måde til øget kontakt med en betydelig del af kirkens medlemmer.

Trosoplæringsreformen bidrager også til udvikling og vitalisering af menighedslivet. Børn og unges deltagelse og medvirken i gudstjenestelivet lægges der også særlig vægt på. Løbende kom-

munikation med hjemmene i form af invitationer og udsendelse af materiale indebærer, at kontakten mellem sognet og kirkens medlemmer sættes i system. En far fortæller: ”Trosoplæringssamlingerne som babysang og familiesamlinger har inspireret os til at formidle tro i hjemmet – og vi har fået tips om, hvordan vi kan gøre dette. Samlingerne har inspireret os til at synge kristne børnesange og læse bibelfortællinger med

Foto: Eivor Eriksen

vore børn. Til jul og påske snakker vi også om historierne, som er knyttet til højtiderne, og vi taler om etiske og moralske valg.”

Lønnede og ulønnede medarbejdere

Antallet af undervisningsstillinger i den norske kirke er blevet mere end tredoblet i løbet af de sidste 13 år. Forskellige typer undervisningsstillinger er etableret i tillæg til katekettjenesten. En ordnet undervisningstjeneste er nødvendig for at varetage kirkens opgave ud fra dagens situation og behov.

Frivillige medarbejdere og samarbejde med det børne- og ungdomsarbejde, som findes i sognet, er afgørende for at kunne tilbyde trosoplæring i tråd med reformens målsætninger. 22.000 frivillige medarbejdere var involveret i trosoplæringsarbejdet i 2015. Frivilligheden spænder fra at have hovedansvar for planlægning og gennemføring til at bidrage med praktisk tilrettelæggelse.

Folkekirkereform!

Trosoplæringsreformen aktiverer med-

lemmernes forhold til kirken. Dette gælder både for de børn og unge, som er med i tiltagene, og for deres familier. En mor fortæller, at hun er blevet mere aktiv i kirken gennem trosoplæringen: ”Vi har været med på babysang, åben børnehaver og teater i Børnenes katedral i Bergen. Trosoplæringstilbuddene har gjort, at jeg har fået fyldt barselsorloven med indhold og god stimulering, samt nærhed til andre børn og voksne for

Læs mere om trosoplæringsreformen her:

[https://kirken.no/nb-NO/kristen-tro/trosopplaring/Plan for trosoplæring](https://kirken.no/nb-NO/kristen-tro/trosopplaring/Plan%20for%20trosoppl%C3%A6ring)
”Gud gir – vi deler”:
[https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/plan-for-trosopplaring/Ressourcebank for trosoplæringen](https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/plan-for-trosopplaring/Ressourcebank%20for%20trosoppl%C3%A6ringen): <http://www.ressursbanken.no/>

mig og den lille. Jeg er vokset op i den norske kirke og var relativt aktiv i ungdomstiden. I studietiden blev der lidt længere imellem kirkebesøgene. Åben børnehaver og trosoplæringsarrangementerne har trukket mig nærmere kirken igen”.

Trosoplæringsreformens målsætninger stiller store krav til kirken også i fremtiden. For videreudvikling af reformen er det vigtigt at stimulere til fortsat udvikling og fornyelse i mødet med reformens indhold og målsætninger. Udbygning af trosoplæringen er at bygge folkekirke! ■

Christina Skovgaard Iversen,
kirkekoordinator og daglig leder i
Adventskirken i Vanløse ved København

Dåbsoplæring er først og fremmest **AT SKABE EN RELATION**

Dåbsoplæring kan være mange ting, alt fra en nøje tilrettelagt strategi med aktiviteter for alle alderstrin til alene det at tilbyde minikonfirmandundervisning.

I Adventskirken i Vanløse ligger vi et sted midt i mellem. Vi har ikke udarbejdet en egentlig strategi, men alligevel er tankerne omkring "dåbsoplæring" altid med i tilrettelæggelsen af kirkens aktiviteter.

Det hele handler selvfølgelig om, hvad man forstår ved dåbsoplæring. I mit arbejde som kirkekoordinator og daglig leder er dåbsoplæring meget mere end egentlig undervisning, det handler i første omgang om at skabe en relation til familien, således at familien efter dåben ser kirken som et naturligt sted at komme.

Husk mailadressen

En familie, der lige har fået døbt deres barn, tænker kun sjældent på, at kirken har mange andre tilbud for dem som børnefamilie. Det handler derfor om at få en direkte kommunikationskanal til familien – dvs. noget så banalt som en mailadresse. Alle andre medlemsorganisationer sørger for at få alle medlemmers oplysninger, men i folkekirken er vi på dette punkt ikke helt gået ind i den elektroniske tidsalder. Ofte har vi kun fysiske adresser, men i dag er en mailadresse helt afgørende for en velfungerende kommunikation med vores medlemmer. Derfor er det utrolig vigtigt, at vi spørger efter medlemmernes mailadresser, hver gang vi har chancen.

I Adventskirken har vi lavet et særligt "Nyhedsbrev til børnefamilier", så det,

vi sender ud til familierne, er så målrettet som muligt. På denne måde kan vi invitere familien til de ting, der er relevante for dem. Tilbuddet om at komme på dette "Nyhedsbrev for børnefamilier" giver vi også alle, der kommer i vores Rytmske Legestue, så når barslen slutter, er det ikke nødvendigvis slut med at komme i kirken, da vi stadig kan invitere familien til andre ting. Selvfølgelig er en mailadresse i sig selv ikke dåbsoplæring, men det er et nødvendigt fundament for barnets fremtidige relation til kirken – hvis ikke vi får fat i forældrene, så kommer børnene heller ikke.

Tiden efter babysalmesang

Men det er jo ikke nok at have muligheden for at invitere dåbs- og babysalmesangsforældre, hvis man ikke har

noget at invitere til. Vi har en meget velfungerende Rytmsk Legestue, hvor der kommer omkring 30 barslende forældre og andre, der går hjemme med små børn. Legestuen fungerer således, at der i to timer er uforpligtende legestue med legetøj og kaffe i vores sal, mens vi har en musikpædagog til at lave babysalmesang i kirkerummet for børnene opdelt efter alder. I løbet af et år kan der sagtens gå flere hundrede børn og voksne gennem legestuen. Her oplever vi, at de fleste har fået en god oplevelse i kirken og har lyst til at komme igen. Men det gik op for os, at vi ikke rigtig følte, vi havde noget, som vi kunne invitere denne gruppe til. Der var selvfølgelig vores "Spaghettigudstjenester", som her hedder "Gospel og Gulerødder", men skridtet dertil virkede for stort. Vi skabte derfor et nyt børnegudstjenestekoncept "Rytmgudstjeneste for de yngste".

Ved rytmgudstjenesten medvirker både en af præsterne, vores organist og ikke mindst musikpædagogen fra babysalmesangen. Formålet med rytmgudstjenesten er at skabe et tilbud, der ligger direkte i forlængelse af babysalmesangen i den rytmske legestue med genkendelige elementer herfra,

Selvfølgelig er en mailadresse i sig selv ikke dåbsoplæring, men det er et nødvendigt fundament for barnets fremtidige relation til kirken – hvis ikke vi får fat i forældrene, så kommer børnene heller ikke.

Første gang forældrene kan sende børnene alene afsted til "dåbsoplæring" er, når børnene går i 3. og 4. klasse til minikonfirmand. Her ses minikonfirmanderne med de små altertavler, de har malet.

men derudover også introducere familien til andre dele af kirken. For at være helt sikker på, at sådan et koncept faktisk var noget forældrene ville komme til, lavede vi en lille elektronisk spørgeskemaundersøgelse. Her fremgik det tydeligt, at forældrene var interesseret, og det bedste tidspunkt ville være lørdag formiddag kl. 10.00.

Selvfølgelig er det ikke alle, der kommer til rytmikgudstjenesterne efter legestuen med babysalmesang, men vi fastholder en gruppe, som vi ellers ikke havde set igen, og for dem bliver babysalmesang ikke bare en del af barselsboblen, men en del af familiens fremtidige liv.

Børne- og familiegudstjenester

Børnene vokser jo hurtigt, og pludselig er rytmikgudstjenesterne ikke længere relevante. I mange år har vi haft to forskellige slags familiegudstjenester, dels vores spaghettigudstjenester "Gospel og Gulerødder" og dels seks årlige børnegudstjenester på udvalgte søndage. Her kan det igen være svært at få familierne videre fra rytmikgudstjenesterne til "Gospel og Gulerødder" eller familiegudstjenesterne en søndag formiddag. På en eller anden måde virker skridtet her større, men samtidig må man tro på, at hvis først familien har fået en god relation til kirken over en årrække, så kommer de igen, hvis tiden og lysten er til det.

Kontinuerlig minikonfirmandundervisning

Første gang forældrene kan sende børnene alene afsted til "dåbsoplæring"

er, når børnene går i 3. og 4. klasse til minikonfirmand. Jeg tror, vores forløb ligner de fleste andre kirkers, men sidste år oplevede vi, at børnene gerne ville fortsætte efter afslutningen op til jul, derfor besluttede vi at udvide minikonfirmand således, at det bare fortsatte hver tirsdag i foråret. Da det hovedsageligt var 3. klasser, så kan de faktisk komme med i endnu et rul minikonfirmand, når et nyt forløb begynder til september. Det bliver interessant at følge, om vi fremadrettet kan holde fast i børnene, så vi også skal have en børne-/tweenklub for 5.-7. kl. Det var der faktisk i kirken, da jeg blev ansat for to år siden, men det var svært at fastholde børnene – vi må se, om vi har bedre held denne gang.

Samarbejde på tværs af sogne

Dåbsoplæring er en vigtig opgave for alle folkekirker, men vi kan ikke alle sammen have tilbud til alle aldersgrupper. Det vigtigste må være, at bør-

Man må tro på, at hvis først familien har fået en god relation til kirken over en årrække, så kommer de igen, hvis tiden og lysten er til det.

nene får en relation til folkekirken og kristendommen som helhed, om det så er i vores eller en anden kirke er mindre vigtigt. Derfor skal vi være bedre til dels at samarbejde og dels at henvise til velfungerende aktiviteter i nabokirkerne fx har en af vores nabokirker familiegudstjenester for lidt ældre børn og en dramaklub. Det er en alder, vi ikke lige rammer med vores aktiviteter, men så kan vi jo noget andet. ■

Karen Marie Leth-Nissen,
cand. theol. og ph.d.-studerende, tidligere sognepræst

Sutter og Fadervor

Babysalmesang som dåbsoplæring - for forældrene

Rigtig mange forældre tager deres barn med til babysalmesang i en folkekirke i nærheden under barselsorloven. Her synger de salmer og sange, danser i kirkerummet med babyerne i favnen. Nogle steder beder de også Fadervor sammen og får en velsignelse med hjem. På trods af kirkerum og orgelspil er det ikke alle forældre, der ser babysalmesang som særligt kristent, men snarere som et kulturtilbud på linje med børneyoga på det lokale bibliotek. Og heller ikke alle forbinder babysalmesangen med barnets eventuelle dåb.

Men hov - var det ikke det, der var meningen med babysalmesang? At børnene skulle blive trygge ved kirken, og siden døbt? Egentlig ikke. Oprindeligt var sang for babyer tænkt som et musikskoletilbud. Det blev udviklet af lektor Anne-Mette Riis og professor Inge Marstal fra det Kgl. Danske Musikkonservatorium, fordi de fra forskningen vidste, at det gavner børn at synge for dem, også under graviditeten. Stifts- og sognepræst Helene Dam, der stod for efteruddannelsen af præster i Københavns Stift fik den idé at lade undervisningen foregå i kirkerummet, og sådan blev konceptet "babysalmesang" født, som det bl.a. fortælles i "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet", en rapport om babysalmesang fra Center for Samtidsreligion, Århus Universitet, 2014.

Motivationen var et ønske om at give salmeskatten videre til babyer og børn. Ikke en ambition om at børnene også skulle døbes. Babysalmesang var ikke tænkt som en del af den dåbsoplæring, som folkekirken tilbyder til børn, snarere som et tilbud til foræl-

drene, som her kunne lære eller få genopfrisket kendskabet til lidt af den danske salmeskat.

Folkekirken tog med kyshånd mod tilbuddet. Babysalmesang som aktivitet i folkekirken blev videre udbredt både gennem mund-til-øre metoden og Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster (i dag Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter). Babysalmesang som aktivitet passede også som fod i huse med udvidelsen af barselsorloven i 2002 til 52 uger. Forældrene, som nu fik bedre tid under orloven, fik her et skræddersyet tilbud med kvalitetsindhold til at supplere babysvømning og mødre- og måske fædregrupper.

Er babysalmesang dåbsoplæring?

I bedste folkekirketradition har næsten alle sogne udviklet deres egen udgave af babysalmesang. Det oprindelige koncept bliver tilpasset, så det passer bedst muligt til de mennesker, som udgør kirken på det enkelte sted. Og da det handler om at videregive salmeskatten, er det oplagt, at det rigtig mange steder er sangpædagoger og

organister (71 % af alle undervisere), som står for undervisningen.

I lyset af de faldende dåbstal er spørgsmålet om sammenhængen mellem babysalmesang og dåb kommet på banen. Både på provstitemadage for menighedsråd og på Folkekirkemødet

Læs mere om
babysalmesang
og dåbsoplæring

Artikler, videoer og forslag til debat om babysalmesang se www.debatderbatter.dk Rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet". Kan også downloades her.

Karen Marie Leth-Nissen og Astrid Krabbe Trolle, Center for Kirkeforskning, 2015: Dåb eller ej? http://teol.ku.dk/cfk/afsluttede_projekter/egne_projekter/daab_eller_ej/

Billede fra babysalmesang i Adventskirken.

Foto: Sille Arendt

Babysalmesang var ikke tænkt som en del af den dåbsoplæring, som folkekirken tilbyder til børn, snarere som et tilbud til forældrene, som her kunne lære eller få genopfrisket kendskabet til lidt af den danske salmeskat.

under Himmelske Dage i København i Kristi Himmelfartsferien har diskussionen været taget op. Vi ved, at 55-60 procent af alle pastorater i folkekirken udbyder babysalmesang. Der anvendes altså betragtelige ressourcer på aktiviteten, men samtidig er det lykkedes med babysalmesang at få rigtig mange småbørnsforældre til at bruge kirkerne. Et skøn fra Marie Vejrup Nielsen fra Center for Samtidsreligion, AAU lyder, at en fjerdedel af en årgang babyer går til babysalmesang (Politiken 23.09.2014). Babysalmesang er en succes, målt ud fra den oprindelige intention om at videregive salmeskatten til børnene.

Men langt de fleste svar fra sognene viser, at babysalmesang opfattes som dåbsoplæring. 57 procent svarer i rapporten, at "babysalmesang er en god måde at lave dåbsoplæring på". 64 procent ser babysalmesang som "en god introduktion til kristendommen".

Men som nævnt i indledningen viser nyere forskning i småbørnsforældres til- og fravalg af dåb (Dåb eller ej?, 2015), at der tilsyneladende ikke er nogen sammenhæng mellem forældres deltagelse i babysalmesang, og

om de vælger at få døbt deres barn. Babysalmesang ses af forældrene i undersøgelsen som et kulturtilbud, og de udtrykker stor tilfredshed med deres deltagelse. Men at de ikke forbinder deltagelsen med barnedåb giver god mening. For det var aldrig meningen med babysalmesang. Også rapporten om babysalmesang viser, at kun 16 procent af forældrene ser babysalmesang som dåbsoplæring.

Nytænkning af babysalmesang

Når vi nu i dag diskuterer, hvordan babysalmesang aktivt kan bidrage til at flere forældrepar vælger at få døbt deres børn, så kan det kun lade sig gøre, hvis konceptet babysalmesang nytænkes.

Hvis målet er barnedåb og ikke salmeskat, så er det nemlig et helt andet koncept, der skal til. Det er selvfølgelig helt oplagt at bygge videre på succesen med babysalmesangen, og der er mange forskellige muligheder for videreudvikling, som rapporten om babysalmesang også viser. Med så stor en rækkevidde bør vi dog tænke os om.

At babysalmesang har fået den enorme udbredelse fra neden skyldes flere

forhold, også den lange barselsorlov. Forældrene har god tid i barnets første år, og vil gerne stimulere barnet, samtidig med at de kan møde andre i samme situation. Mange deltager endda sammen med deres mødregruppe, og her kan det være positivt at deltage i aktiviteter sammen, som styrker sammenholdet i gruppen. Men helt afgørende for, at babysalmesang som aktivitet i folkekirken virker, er, at konceptet er udviklet af fagfolk, som ved, hvad de gør. Anne-Mette Riis, Inge Marstal og Helene Dam er dygtige folk med mange års erfaring med musikalsk og teologisk formidling i høj kvalitet, og det gør en kæmpe forskel.

Skal folkekirken derfor videreudvikle babysalmesang til "Sutter og Faderavor" – altså et tilbud med fokus på barnedåb, så må et nyt projekt formuleres. Vi skal lade dygtige teologer, religionspædagoger og musikalske fagfolk gå sammen om at nytænke salmer og egentlig dåbsundervisning i skøn forening. Det skal nok blive lokalt tilpasset, det går helt af sig selv. Men lad dåbsteologien og musikpædagogikken tænke sammen først. ■

.....
Mette Gautier og Christine Toft Kristensen,
NogetMedSalmer

Babysalmesang

– en aktivitet i kirken eller en kirkelig aktivitet?

En rapport med titlen "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet" antyder, at de seneste års største succes i folkekirken trænger til at blive revideret. Vi har derfor reflekteret over og nytænkt babysalmesang ved at tage alvorligt, at aktiviteten foregår inden for folkekirkelige rammer i mere end én forstand.

Babysalmesang som en kirkelig aktivitet – og ikke som en aktivitet i kirken

Babysalmesang er de fleste steder en aktivitet i kirkens rum, der både visuelt og akustisk byder på særlige forhold. Der synges salmer fra salmebogen samt børnesange tilføjet fagter, dans, bevægelse og rekvisitter. Vægten ligger på samværet mellem forælder og baby med sansestimuleringen af barnet som det væsentligste.

Mange af de velfungerende elementer i babysalmesang skal naturligvis bevares, mens det verdslige repertoire – som ikke har nogen relevans i en kirkelig kontekst – bør udgå. Babysalmesang bør i højere grad opfattes som en kirkelig aktivitet, inspireret af gudstjenestens praksis med dens liturgiske opbygning, tekstlæsninger, Fadervor, trosbekendelsen og velsignelsen.

Babysalmesang bliver dermed også en af kirkens fremtrædelsesformer og for de nybagte forældre en fuldgyldig måde at 'gå i kirke' på – og ikke alene en indgang til sognets øvrige gudstjenester. Som følge heraf må man – i sin tilrettelæggelse af og refleksion over aktiviteten – være bevidst om, at babysalmesang også bør rette sig mod byernes forældre.

Det bør efter vores mening være en

selvfølge, at man overvejer, hvad det præcise formål med babysalmesang i ens sogn skal være. Ligeledes bør i det mindste enten præsten, kirkemusikeren eller kirke- og kulturmedarbejderen medvirke ved afviklingen af forløbet. Kirken vil være sig sit medansvar for dåbsoplæring bevidst ved ærligt og tydeligt at signalere, at babysalmesang ikke alene er sansestimulering og en præsentation af salmeskatten, men tillige en indføring i praktisk kristendom. Vores ærinde med at nytænke aktiviteten er imidlertid ikke i udgangspunktet, at flere forældre skal lade deres børn døbe.

"Det var et genialt træk at kopiere gudstjenesteformen og koge den ned til den halve time. Det blev på én gang meget intenst, meget rørende, meget meditativt og meget underholdende. Dåbsoplæring kombineret med gudstjenesteop-læring. En genistreg"
– kursusedtager Charlotte Schiøtz

Nyt babysalmesangkursus – nye pædagogiske redskaber

Med kurset "Babysalmesang på ny" introducerer vi vores udviklingsarbejde med nye indfaldsvinkler til babysal-

NogetMedSalmer

Christine Toft Kristensen (f. 1979) er ansat som organist og korleder ved Bil-lund Kirke samt som underviser ved Løgumkloster Kirkemusikskole. Har været instruktør ved flere korworkshops i blandt andet FUK-regi og sammen med trio'en Zenobia.

Mette Gautier (f. 1971) er tegnsprogstolk, undervisnings- og kommunikationskonsulent samt kandidatstuderende på teologi. Hun er grundlægger af Se en salme og har afholdt flere kurser og workshops i folkekirkeligt regi.

Hjemmeside:
nogetmedsalmer.dk
Facebookside:
Noget med salmer

Kommende kurser

Fredag den 7. oktober kl. 9.30-16 i Langenæs Kirke, Århus (Babysalmesang på ny)

Fredag den 4. november kl. 9.30-16 i Billund Kirke (Salmeværksted. Pædagogiske redskaber i arbejdet med salmer)

mesang. Kurset indeholder blandt andet et oplæg til babysalmesangens betydningsbærende elementer i relation til en gudstjenstlig kontekst og en præsentation af nye tegn til salmer, nye salmedanse og forslag til anvendelse af musikstykker og musikinstrumenter i babysalmesangsforløbet. Eftersom kurset – som henvender sig til præster, organister, kirke- og kulturmedarbejdere samt andre, som arbejder med babysalmesang – er overvejende praktisk anlagt, kan deltagerne umiddelbart anvende det gennemgåede i deres egen kontekst.

Vi finder det vigtigt at arbejde med tegn (fra tegnsproget) i stedet for med fagter. Modsat fagter udgør tegnene et sprog og forstås dermed intuitivt. Derudover introducerer vi til enkle, musikalske improvisationer på mindre slag- og knipseinstrumenter, som kan anvendes som underlægningsklange til bibeltekster og bønner. Disse instrumenter kan betjenes af alle, uanset musikalske forkundskaber. På denne måde vil vi gøre teksternes visuelle udtryk gennemsommeligt, samtidig med at vi til babyerne henvender os med et klangligt og til forældrene med et sprogligt univers.

”Brugen af ganske enkle lydilder fastholder opmærksomheden under de korte, men valgte tekster og bønner. Det meget for-tættede forløb gjorde, at man ikke fik tid til at tænke for meget over det enkelte element, men kom til at opleve andagten som en helhed”

– kursUSDeltager Charlotte Schiøtz

”Nu er jeg kommet ind i kirken, men hvor er den henne?”

Vores afsæt er i den diskrepans, der tilsyneladende er mellem kirkens intention med aktiviteten og aktivitetens faktiske indhold. Folkekirkens manglende tydelighed i forhold til at stå ved det kristne budskab og dets trospraksis

opfattes af mange som en mangel på udnyttelse af eget potentiale – sat på spidsen kan man hævde, at tærsklen til folkekirken er højere indefra end udefra. Vi er imidlertid overbeviste om, at babysalmesang vil styrkes ved at blive en måde at ’gå i kirke’ på. ■

Jóhannes Holm,
projektmedarbejder inden for minikonfirmand-
og konfirmandområdet i Holbæk Provsti

Minikonfirmandarbejde i Holbæk Provsti

”Se, der kommer Gud!”! Sådan blev der engang råbt efter den lokale præst, da han og jeg en efterårsdag gik forbi en SFO i et mindre landsogn i Holbæk Provsti lige midt på Sjælland.

Holbæk Provsti dækker med sine 70.000 indbyggere, 578,7 km² og 25 sogne et område med markante demografiske forskelligheder. Fra tyndtbefolkede landsogne, hvor enhver kender præsten, til større bysogne med adskillige kirkelige medarbejdere. Det betyder også, at selvom en lang række af vilkårene for det kirkelige børne- og ungearbejde er ens, så er der også en række faktorer, der varierer endda ganske betragteligt. De kirkelige initiativer rundt omkring i sognene inden for børne- og ungeområdet har i mange år været mangfoldige og mangeartede: børneklub, juniorklub, ungdomsklub, sommerkirke, børnedag, minikonfirmander, babysalmesang, rytmik, tween-events, juniorbio, familiegudstjenester (også særlige børnegudstjenester ved højtiderne), samarbejde med spejdere og børne- og ungdomsorganisationer og masser andre påfund. Hver især har sognene tilpasset deres tilbud til de lokale forhold: antallet af småbørn, tilstedeværelsen af skoler, institutioner, frivillige m.m.

Anordningen om børnekonfirmandundervisningen

Med anordningen om børnekonfirmandundervisning af 24. september 2014 blev det som bekendt obligatorisk for samtlige menighedsråd i lan-

det at sørge for, at alle børn på tredje eller fjerde klassetrin får et tilbud om børnekonfirmandundervisning, det som i daglig tale nok oftest kaldes for minikonfirmander.

Dette betyder i sagens natur ikke, at disse tilbud skal træde i stedet for og udelukke andre kirkelige tilbud for børn i sognet, men det er altså blevet et krav, at alle sogne opretter et tilbud, der henvender sig direkte til den spe-

Spændvidden for de tilbud, som sognene har mulighed for at finde på, er overordentligt bred. Derfor kan sognene vælge en variant, der passer til fx logistikken i lokalområdet, men også til sognets liv, kirkeåret, antallet af børn i sognet osv.

cifikke aldersgruppe, og i øvrigt lever op til anordningens øvrige bestemmelser angående varighed, indhold, omfang m.m.

Bekendtgørelsen foreskriver, at svaret for undervisningen påhviler præsten, og præsten skal ligeledes stå for det teologiske tilsyn, hvis der ansættes en medhjælper til at varetage opgaven. I praksis har det i Holbæk

Provsti betydet, at arbejdet med minikonfirmander i en stor del af sognene varetages af kirke- og kulturmedarbejdere, organister, menighedsrådsmedlemmer, medhjælpere og frivillige i tæt samarbejde med de lokale præster.

Kampen om eller kampen for Tilbuddet om ”at gå til minikonfirmand” er i de fleste sogne blot ét blandt et væld af muligheder for efter-skole-ak-

tiviteter i den unge aldersgruppes ofte ret travle hverdag. Kunsten bliver at finde på noget, de ikke tilbydes andre steder. Som en præst udtrykte det: ”Vi ønsker ikke at deltage i kampen OM børnene, men i kampen FOR børnene”.

Heldigvis er bestemmelserne i anordningen formuleret så åbent, at spændvidden for de tilbud, som sognene har mulighed for at finde på, er

Et fælles rekvisitlager er under opbygning, en idebank er oprettet, der arbejdes på et større fællesarrangement for alle interesserede sogne, og der udveksles ideer og erfaring på kryds og tværs i netværket af undervisere. For selvom der er store forskelle på de mange sogne i Holbæk Provsti, så er alle fælles om det mål, som anordningen beskriver: at gøre de børnene fortrolige med den kristne tros elementære indhold.

overordentligt bred. Derfor kan sogne vælge en variant, der passer til fx logistikken i lokalområdet, men også til sognets liv, kirkeåret, antallet af børn i sognet osv.

Det betyder, at de minikonfirmandforløb, der udbydes, er vidt forskellige. Nogle er korte og intense fx bygget op omkring en stor afslutningsgudstjeneste eller koncert, mens andre har fokus på det gentagne, det langstrakte og den genkendelse, der kan skabes over længere forløb.

Projekt Minikonfirmander

Da det stod klart, at det skulle være en pligt for alle sogne at oprette et minikonfirmandtilbud, besluttede man i Holbæk Provsti at sætte midler af til et "Projekt Minikonfirmander". Man valgte at ansætte en person for en periode på 3 år til at hjælpe med at løbe minikonfirmandforløb i gang, hvor der ikke tidligere eller i længere tid ikke havde været netop den type tilbud, og til at bistå med erfaringer og sparring til de medarbejdere, der for første gang skulle prøve kræfter med minikonfirmander og til at "tænke med" sammen med erfarne minikonfirmandundervisere, hvor de kunne tænke sig lidt ny inspiration. Det er blevet til en lang række samarbejder med festgudstjenester, musicals, minikonfirmandlejr, nyskrevne sange og meget andet til følge.

Samarbejde på tværs af sognegrænser

Der har i efterhånden mange år været tradition for samarbejde mellem nabo-sogne i provstiet omkring kirkelige tilbud på tværs af sognene. Netop i disse år udvikles, forstærkes og udvides disse samarbejder, og Holbæk Provsti ønsker at understøtte denne tendens.

Et fælles rekvisitlager er under opbygning, en idebank er oprettet, der arbejdes på et større fællesarrangement for alle interesserede sogne, og der udveksles ideer og erfaring på

kryds og tværs i netværket af undervisere. For selvom der er store forskelle på de mange sogne i Holbæk Provsti, så er alle fælles om det mål, som anordningen beskriver: at gøre børnene fortrolige med den kristne tros elementære indhold.

Det bliver de på livet løs i Holbæk Provsti, ligesom de gør over hele landet, og derfor ved de egentligt godt, at det ikke var Gud, de så på gaden den efterårsdag på Midsjælland, men derimod ham, der taler meget om Gud! ■

Morten Skrubbeltrang

generalsekretær i FDF

FDF, dåbsoplæring og konfirmation

11.500 børn, unge og voksne deltog i sommer på FDFs landslejr sammen med mere end 55 præster. Temaet for lejrens forkyndelse var "Hvad tror du selv", og der var lagt op til, at børn og unge kunne bruge præsterne som naturlig samtalepartner i udforskningen af, hvad de selv tror. I starten af lejren blev kontakten skabt gennem aktivitet og andre lokkemidler, men i lejrens slutning var det ikke længere på grund af aktiviteten, at børnene fandt til præsten. Nu var det fordi, de gerne ville snakke. Relationen var skabt og samtalen var naturlig.

At skabe disse forbindelser i samarbejdet mellem FDF og de lokale folkekirker er ét af eksemplerne på, hvordan FDF bidrager til dåbsoplæringen. Hver uge er FDF i dialog med 22.000 medlemmer med en ambition om at give børn og unge et ståsted at møde verden fra på et folkekirkeligt grundlag. FDF har som en fri, kirkelig organisation en del af ansvaret for dåbs- og trosoplæringen i folkekirken.

Første møde med evangeliet og Bibelens fortællinger

For mange børn og unge er FDF eller

andre kirkelige børne- og ungdomsorganisationer deres første møde med evangeliet og Bibelens fortællinger. Det er her, de oplever, at historierne fra Biblen kan være relevante for deres liv, og her de får rum for en samtale om nogle af de store spørgsmål i livet. Her blandes aktiviteter, sjove lege og forpligtende fællesskaber med evangeliet om Jesus Kristus. Og her møder børn og unge voksne, der har noget på hjerte, og som tør fortælle om både tro og tvivl. I dåbsoplæringen skal børn og unge møde voksne, der vil samtalen om de store spørgsmål i livet, og som tør tage dialogen uden nødvendigvis at have alle svar klar.

FDF tager ansvar

FDF både har ansvar og tager ansvar for dåbsoplæringen. Vi tager ansvar bl.a. ved at være opmærksomme på, at der for de børn og unge, der ikke kommer til diverse arrangementer i deres lokale folkekirke, ikke nødvendigvis er mange steder tilbage, hvor de hører fortællinger fra Biblen. Derfor skal vi være opmærksomme på, at vi også har et ansvar for at fortælle bibelhistorier og ikke blot holde andagter om store spørgsmål i livet uden at knytte dem til Bibelens fortællinger. Vi tager også ansvar ved at tage alvorligt, at børn og unge ikke knytter bånd til kristendommen uden dialog og uden at tale i et

sprog, der giver mening. Når der to gange årligt samles mere end 500 unge mellem 15 og 18 år til kursus, er der dagligt tid til "skumrings-samtaler", hvor voksne instruktører har mod til at gribe samtalen og fra eget udgangspunkt og med egne erfaringer fortæller og taler med de unge om tro og tvivl. Som organisation tager FDF ansvar, når vi tager initiativ til f.eks. nye salmer og nye gudstjenesteformer eller går forrest i arbejdet f.eks. med oprettelsen af Folkekirkens Konfirmandcenter.

Børne- og ungdomsorganisationer bør i højere grad blive inddraget i dåbsoplæringen

Folkekirken kan uden tvivl blive bedre til at tænke dåbsoplæringen meget bredere end kirkens egne fysiske rum. Børne- og ungdomsorganisationer kan også fremover i højere grad blive inddraget i arbejdet med at nå børn, unge og deres familier. Både når det handler om dåbs- og trosoplæring, men også i udfordringen med at vende et faldende dåbstal. Også dér kan den lave indgangstærskel ind til kirkelige børne- og ungdomsorganisationer være første møde med kristendommen og dens livsvigtige og livsgivende betydning. Arbejdet med både dåbsoplæring og dåbstal er så vigtigt arbejde, at det kræver, at alle dele af folkekirken kan og vil arbejde sammen. ■

Foto: Fredrik-Jørgensen

For mange børn og unge er FDF eller andre kirkelige børne- og ungdomsorganisationer deres første møde med evangeliet og Bibelens fortællinger. Det er her, de oplever, at historierne fra Biblen kan være relevante for deres liv, og her de får rum for en samtale om nogle af de store spørgsmål i livet.

Jørgen Kvist

generalsekretær i FDF generalsekretær for KFUM og KFUK i Danmark

Frivillige tros-amatører

Vi lever i en tid, hvor på forhånd givne autoriteter er væk, og hvor vi alle spørger 'what's in it for me'. Unge og voksne har for tiden fokus på meningskabelse. Det er meget naturligt, når nu ikke meningen er givet på forhånd. Det skal gi' mening - min uddannelse, mit job, min dagligdag, min familie, mit 'mind-set' osv. Denne beskrivelse er på mange måder triviell, men alligevel så basal for kirkens (og alle andres) eksistens- og kommunikationsvilkår, at det er nødvendigt at understrege. Dertil kommer, at set i et historisk perspektiv er det nye vilkår. Og endelig at netop kirken tidligere var én af de på forhånd givne autoriteter, og én af de sidste til at opdage, at den havde tabt sin gamle autoritet. Man kan blive forpustet i en sådan virkelighed. Men der er grund til at huske, at mennesker og især børn til alle tider har spurgt efter troværdige voksne med noget på hjertet. Og et kram.

Meningsgivende fortællinger

I KFUM og KFUK forstår vi os selv som dem, der skal fortælle de bibelske fortællinger, så de bliver levende, nærværende og med relevans for børn og unge. F.eks. har vi lavet en såkaldt 'Myldreplakat', der er en tegning af den 2016-by, vi gerne vil være med til at bygge og leve i. På tegningen er der børn, der spiller fodbold i frikvarteret; en maler, der tager en pause fra arbejdet; en præst, der møder dåbsforældre; en bedstefar, der sammen med sit barnebarn ligger blomster på graven; en bager, der bager fem brød, mens der svømmer to fisk forbi; og en pædagog, der sammen med børnene spiser madpakker i skoven - eller måske de er i gang med at fejre nadver. Denne fortælleplakat forsøger at fortælle de meningsgivende bibelske fortællinger i

DE TRE RUM

- hvordan inviterer I børn og unge ind i hvert af de tre rum?

Fællesskabets Rum (Body)

- Dele livet
- Aktiviteterne
- Plads til det uperfekte
- Grin og leg
- Kroppen
- Fællesskab
- Sang

Eks.: Fællesspisning

Dannelsens Rum (Mind)

- Debat
- Refleksion
- Personlig udvikling
- Kurser i alt fra excel-ark til forståelse af kristendom
- Kulturelle events
- "Livsmød og handle-muligheder samfunds-mæssigt" (cit. fra vision2025)
- Sang

Eks.: Kursus i at være en bedre leder for børn med ADHD

Troens Rum (Spirit)

- Ritualer
- Bøn
- Nadver
- Gudstjeneste
- Andagt
- "Livsmød og handlemuligheder trosmæssigt" (cit. fra vision2025)
- Salmesang

Eks.: At bede Fadervor

sammenhæng med den store bunke af fortællinger fra vores daglige liv. Min drøm er, at alle børn vil have denne plakat hængende over deres seng, så de kan falde i søvn, mens de er inde midt i de meningsgivende fortællinger.

Frivillige tros-amatører

Vores største bidrag til dåbsoplæringen er, at børn og unge kan møde frivillige tros-amatører. Amatør kommer af det latinske 'amare', som betyder at holde af eller at elske. At være amatør vil sige at gøre det, man elsker eller holder af. De mange unge frivillige i KFUM og KFUK er sammen med børn og unge, fordi de har lyst til det, og gør det uden at få en krone. De fortæller om kristendom, fordi det er de meningsgivende fortællinger for dem. Børn og unge møder altså frivillige, der ikke er betalt for hverken at lave aktiviteterne eller for at tro. Frivillige tros-amatører er det mest troværdige, man kan møde.

De tre rum

Alt, hvad vi laver, forstår vi indenfor rammerne af de tre rum: Fællesskabets rum (body), Dannelsens rum (mind) og Troens rum (spirit). De tre rum hænger sammen, men skaber samtidig en bevidsthed om, hvordan man er sammen på forskellige måder og under forskellige vilkår. Vores opgave er at være gode til at invitere børn og unge ind i hvert af de tre rum.

Lad mig slutte med et spørgsmål og forslag: Konfirmandundervisningen vil de kommende år forandre sig meget. Ændringerne vil kalde på nye rammer. Er det Kirkefondet, der går foran og opkøber et fysisk konfirmandcenter i Øst-danmark og et i Vestdanmark? Fra starten eller senere vil folkekirken kunne blive medejer, og de kirkelige børne- og ungdomsorganisationer vil kunne bidrage med frivillighed og jævnlende, der ikke er betalt for at tro. ■

Stinna Ahrenst

religionspædagogisk konsulent i Roskilde Stift og
sognepræst i Søborggård Sogn

Konference om dåb og dåbsoplæring

Roskilde og Helsingør Stifter inviterer den 17. september til konference om dåb og dåbsoplæring for at sætte fokus på arbejdet med dåb og dåbsoplæring lokalt.

Når forældre skal beslutte, om deres børn skal døbes, foregår der i familierne ofte en forhandling. Den nybagte mor står og skal argumentere for, hvad dåb og kristendom betyder for hende og opdager måske lige pludselig, at hun ikke har noget sprog til at forklare det eller ikke ved, hvad dåbens betydning og indhold er. Og hun kan komme helt i tvivl om, hvad dåben betyder, om den betyder noget for hende, og om hun skal give den videre til sit barn. I andre familier står forhandlingen mellem efternavnet og dåben, eller også har dåbsfesten udviklet sig ligesom bryllupper og konfirmation, og den er blevet alt for dyr, hvilket bliver endnu en grund til at fravælge dåben for mange familier, der er knap så velstillede.

Manglende kendskab til dåbens indhold, praksis eller betydning

Der er således mange årsager til det faldende dåbstal, og vi ønsker med

konferencen at sætte fokus på arbejdet med dåben og dåbsoplæringen lokalt i sognene. Som så mange andre steder i landet har vi med bekymring set dåbstallet falde, især inden for de seneste 10 år, hvor det er accelereret, men det er ikke den primære årsag til, at Ros-

Roskilde og Helsingør Stifter inviterer til konference om dåb og dåbsoplæring. Den primære årsag er, at traditionstabet nu er så stort, at mange forældre ikke længere kender dåbens indhold, praksis eller betydning for dem selv, og dermed undlader at døbe deres børn. Det er nu sådan, at halvdelen af de forældre, der selv er døbt, ikke vælger at døbe deres børn. Det er vi som kirke nødt til at handle på, og konferencen er et led i den indsats.

kilde og Helsingør Stifter inviterer til konferencen om dåb og dåbsoplæring. Den primære årsag er, at traditionstabet nu er så stort, at mange forældre ikke længere kender dåbens indhold, praksis eller betydning for dem selv,

og dermed undlader at døbe deres børn. Det er nu sådan, at halvdelen af de forældre, der selv er døbt, ikke vælger at døbe deres børn. Det er vi som kirke nødt til at handle på, og konferencen er et led i den indsats.

Konferencen er tilrettelagt for både menighedsrådsmedlemmer, præster og personale. Meningen er, at man tager flere afsted for at få det bedste udgangspunkt for at arbejde videre med dåb og dåbsoplæring lokalt i sognet.

Fokus på dåb både før, under og efter

Konferencen har fokus på dåb både før, under og efter. Hvad gør vi f.eks. for at fortælle forældrene om dåb, hvis de er i tvivl, om barnet skal døbes? Kommer vi dem godt nok i møde i vores

måde at kommunikere med dem på, og giver vi dem et kvalificeret grundlag at træffe beslutningen om dåb eller ej på? Hvordan ser sognets dåbsoplæring ud? Kan vi tilbyde kvalificeret dåbsoplæring i sognet efter dåben?

Skal vi have flere eller anderledes tilbud, og kan vi gøre noget anderledes, så vi åbner dørene til kirken på en ny måde, f.eks. ved at spørge lokalt, hvad folk gerne vil bruge deres kirke til? Og hvordan giver vi voksne i menigheden mulighed for at lære mere om deres eget liv spejlet i kristendommen, f.eks.

Konferencen er landsdækkende og henvender sig til alle, der har lyst til at deltage. Spørgsmål rettes til religionspædagogisk konsulent Stinna Ahrenst på stah@km.dk eller på tlf. 61 28 67 59

ved at inddrage dem i planlægningen af emner og på tidspunkter, der passer ind i et travlt liv? Kort sagt: Hvordan arbejder kirken med alle de aspekter, der hører til dåb og dåbsoplæring med menigheder, der består af alt fra babyer til voksne og alt derimellem?

Oplægsholdere fra ind- og udland

Vi har inviteret de bedste forskere og de dygtigste praktikere fra ind- og udland som oplægsholdere. Karen Marie Søe Leth-Nissen kan fortælle meget mere om familiernes tanker om

til- eller fravalg af dåb. De to norske forskere Per Bjørn Foros og Arne Johan Vetlesen sammenstillter dåbsoplæring og dannelse i et samfundsetisk perspektiv, og Helene Ferslev fortæller om sine erfaringer med samtaler med gravide, der befinder sig i en overgangsfase i livet med masser af spørgsmål.

Marianne Gaarden fokuserer på den gudstjenestefejrende menigheds forståelse og oplevelse af dåben, og Anne Reiter på voksenkatekumenatet. ■

Kirsten Grube Juul,
cand.scient.soc. og sekretariatsleder

Suzette Munksgaard,
MA i teologi og kristendomsformidling
med unge og efterskolelærer på Midtsjællands Efterskole

Hvordan kan dåbsoplæring spille ind i et nutidigt ungdomsliv?

15-årige Laura og Magnus blev i lighed med andre unge fra deres generation ikke bandedøbt, fordi forældrene ikke ville tage stilling til dåbens gave på deres vegne. Men Laura og Magnus valgte både at blive døbt og konfirmeret med et ønske om at følge en tradition og måske få 'det med Gud' med sig i et usikkert ungdomsliv.

Generationen, der er født i det 21. århundrede, er præget af 00'ernes høje velfærdsstandarder og den globale finanskriser. Det har på forskelligvis formet deres forventninger, engagement og deltagelse i hverdagens skole- og fritidsliv. De tilhører årgange, der:

- er blevet beskyttet af barnesæder, cykelhelme og forældre, der har ryddet mange hindringer på vejen
- oplever mange valgmuligheder – alt fra hvilket tøj eller aftensmad, der skal købes, til hvilke fritidsaktiviteter eller hvilken uddannelse, man skal vælge – og nogle gange er de også pålagt at vælge, om man skal bo hos mor eller far – eller begge to.
- lever i den virtuelle verden med en mangfoldighed af 'connectedhed' og krav om online, profilering og performance.

Magnus og Laura møder omverdenen med høje krav til både materielle goder og kulturelle værdier i deres hverdagsliv, stiller høje krav til sig selv og egne præstationer og mødes samtidig med høje krav fra skole- og uddannelseslivet

i forhold til at skulle præstere, vælge og disponere.

Spørgsmålet er, hvordan kirkens dåbsoplæring kan møde en 'Laura og Magnus', i deres barne- og ungdomsliv? Det kræver, at man kender til deres hverdagsliv, nutidskrav og forventninger. Derfor vil denne artikel kort præsentere, hvad der præger denne generation – og hvilke udfordringer, det stiller til kirkens dåbsoplæring.

Hverdags- og fritidsliv

Hvad sker der i hverdags- og fritidsliv, når man er 13-16 år gammel? Det korte svar er: Rigtig mange ting! Dags- og ugeprogrammet er proppet med daglige aktiviteter, det man kunne kalde 'hverdagsritualer' og 'faste ugentlige aktiviteter'. Forlængede skoledage, suppleret med diverse pasningsordninger og fritidsaktiviteter fylder godt ud i hverdagslivets timer. Weekender inddrages tilmed til ekstra arrangementer, sportskampe eller spejdeture. Det er et aktivt liv, og for skilsmissebørn bliver dette suppleret af skiftende teenageværelser og forskellige hverdagsritualer afhængig af, om man er hos mor eller

far. Derudover er børn og unge digitale indfødte, der bevæger sig hjemmefrem mellem den virkelige og den virtuelle verden. Man udfordres til at være på og være opdateret 24/7.

Til overvejelse:

Børn og unge oplever i dag lange skoledage, et fyldt fritidsliv og generelt høje krav og forventninger i både den virkelige og den virtuelle verden. Derfor kan det være værdifuldt at forholde sig til, hvordan man som kirke byder ind i hverdagslivet.

- Hvilken rolle spiller f.eks. lange skoledage for, hvordan man møder konfirmander eller minikonfirmander en sen eftermiddag eller til familiegudstjenester i weekenden?

- Hvordan kan tiden i kirken eller i konfirmandstuen blive mere end bare endnu et 'modul' i løbet af en i forvejen lang dag – men et "værested", hvor man kan blive til som menneske og mødes omkring livets eksistentielle og religiøse spørgsmål?

Foto: Rollespilsakademiet, Christina Molbeck

Kirsten og Suzette er begge projektledere på Center for Ungdomsstudier (CUR). CUR er et videns- og udviklingscenter, der beskæftiger sig med ungdomskultur, værdier og foreningsliv. CUR tilbyder en række kurser og konfirmandforedrag, der forsøger at kvalificere voksne og det frivillige børne- og ungdomsarbejde og foreningsliv. Se mere på www.cur.nu

”Det skal være sjovt, seriøst og jeg skal lære noget!”

Hvad er vigtigst i forhold til fritidsaktiviteter? – Noget af det allervigtigste for børn og unge, når de går til noget, er, at det er sjovt. Når vi spørger til, hvad der menes med ’sjovt’, handler det ofte om at få en god ’helhedsoplevelse’, hvor man kan blive følelsesmæssigt engageret i nu’et, kan grine og opleve noget interessant.

Dernæst kommer tre temaer, der alle peger på vigtigheden af læring og progression i fritidsaktiviteten: ’At de voksne er dygtige’, ’at det er seriøst’, og at man ’lærer noget nyt’. En fritidsaktivitet handler ikke kun om at hænge ud med vennerne – men det handler om at blive bedre til det, man går til – uanset hvilket felt, fritidsaktiviteten befinder sig indenfor. Når vi spørger til, hvad der menes med ’dygtige voksne’, gives der udtryk for vigtigheden af, at voksne kan lære fra sig og være tydelige på værdien af det, der læres.

Hvis man overfører det til et dåbsoplæringsforløb, kan man sige, at man som kirke udfordres til både at kunne formidle kristendom på en engagerende og seriøs måde og at kunne sætte ord på kristendommens betydning i forhold til en ungdomsvirkelighed. At være dygtig inden for rammerne af et dåbsoplæringsforløb handler om, at man er tydelig på kristendommens værdier på en sådan måde, at det giver fortolkningspotentialer i forhold til at

kunne forstå og begå sig som barn og som ung i dag.

Til overvejelse:

Børn og unge stiller høje kvalitetskrav til sig selv og til andre i forhold til skole- såvel som fritidsliv. Det skal være sjovt, seriøst og lærerigt.

- Hvordan kan forventningen om, at ’det skal være seriøst’ overføres til f.eks. konfirmandstuen?

- Hvordan kan man som kirke lægge vægt på, at det seriøse består i – ikke udelukkende at være ”fagfaglig” – men at man vil noget seriøst med hinanden, og at man tager hinanden og samværet alvorligt?

- Hvordan kan kirken skabe ramme om et sjovt, seriøst samvær, hvor der samtidig skabes et frirum og ”hellested” med andre perspektiver på det at være menneske i dag?

Fortsættes næste side ►

Venner er vigtige, men voksne er betydningsfulde

Som ung er man gennem sine valg konstant i gang med – over for sig selv og andre – at beskrive, hvem man er! I dette hav af valgmuligheder er det vigtigt, at forældre og andre voksne hjælper med at navigere og skabe et refleksionsrum, der sikrer større afklaring og bevidstgørelse om egne valg. Forældre og andre voksne kan nemlig stille nogle af de gode spørgsmål, som vennerne ikke kan stille – venner giver bare ofte én ret!

Undersøgelser viser, at børn og unge oplever, at deres forældre generelt er der for dem, hvis de har brug for at snakke. Det er dog ikke altid, at tiden er til det i et hektisk familieliv, eller at den rette 'anledning' opstår. Fx udtrykker en tredjedel af konfirmanderne i en undersøgelse, at de kunne tænke sig at snakke mere med deres forældre, og en tredjedel kunne godt tænke sig at snakke mere med deres forældre om, hvad der er på spil i deres liv.

Når man er 13-16 år gammel, baserer samtaler med forældre i hverdagen sig ofte på oplevelser i skolen eller omkring hverdagens lektier. I mange familier er man vant til at have en deskriptiv samtalekultur, hvor man som oftest stiller beskrivende spørgsmål, f.eks. "Hvad lavede du i skolen i dag?" eller "hvad lavede I til træning?". Disse spørgsmål kan være gode som optakt

til en dybere snak, men giver ikke af sig selv anledning til refleksion. Som en konfirmanddreng udtrykker det: "Jeg snakker kun om sådan nogle seriøse ting, hvis mine forældre spørger ind det... altså både det med skole og det med Gud".

Man er vant til at udveksle information om, hvad man gør, men man snakker sjældent om, hvorfor man vælger at handle på en bestemt måde. Selvom unge konstant udfordres til at "like", er der mangel på samtaler om, hvad man "liker", hvorfor man "liker", og hvad det gør ved os at "like" og blive "liket". At stille gode hvorforspørgsmål kan i høj kvalificere den samtale og refleksion, der kan opstå i mødet mellem børn og voksne.

Det er dog ikke oplagt for en teenager at indlede en samtale om store og små livstemaer med en voksen. De forventer, at forældre og andre sekundære voksne tager initiativ til snakken om disse livstemaer. Derfor er der et generelt behov for, at betydningsfulde voksne – hvad enten det er forældre, bedsteforældre, fodboldtræneren eller præsten – i højere grad spørger ind til, hvad børn og unge er optaget af, og hvad der er med til at påvirke deres liv.

Forventninger til foreningsledere, præster og andre sekundære voksne

Når vi i interviews spørger ind til, hvil-

ke forventninger børn og unge har til andre voksne end deres forældre, gives der udtryk for disse forventninger:

- De voksne skal skabe et godt miljø, hvor man ikke mobber hinanden. Det er også vigtigt, at de voksne ikke selv råber eller skælder for meget ud.

- De voksne skal først og fremmest være dygtige og kunne lære fra sig.

Derudover er det kendetegnende, at man som ung ikke har særligt store forventninger til at snakke med såkaldt 'sekundære voksne' om andet end den aktivitet, man er sammen om. De lave forventninger skyldes, at de færreste har erfaring med at snakke med sekundære voksne om deres liv, og forventninger kommer som bekendt som oftest af erfaringer. Men når voksne viser interesse for børn og unges liv, er der faktisk en stor gruppe, som gerne vil snakke, og som dermed får højere forventninger til, at voksne kan fungere som samtalepartnere.

Undersøgelser der henvises til kan ses i:

Leise Christensen, Povl Götke og Steen M. Rasmussen, (2010)

Dåbsoplæring i folkekirken – en rapport, Kirkeministeriet

Kirsten Grube og Søren Østergaard (2006) *Mere end blot en søgen efter enkle svar*, Unitas Forlag

Kirsten Grube og Søren Østergaard (2010) *Aktiviteter tiltrækker, relationer fastholder – måske!* Forlaget Ungdomsanalyse.nu

Kirsten Grube Juul og Suzette Munksgaard (2015) *Hvad tror du selv? At skabe eksistentiel og religiøs refleksion med konfirmander og forældre*, Ungdomsanalyse.nu

Kirsten Grube Juul og Suzette Munksgaard (2015) *Millenniumskonfirmander - spændt ud mellem nutidskrav og fremtidsforventninger*, CUR og Folkekirken Konfirmandcenter

Muusmann & Østergaard 2011, *Problemet med venner er, at de jo altid giver én ret. En håndbog for voksne, der ønsker at være med til at spille unge gode til livet*. Ungdomsanalyse.nu

Friedrich Schweitzer (2006) *Barnets ret til religion*, Aros

Foto: Rollespilsakademiet, Christina Molbech

Til overvejelse:

Det forhold, at børn og unge på den ene side stiller store krav til sekundære voksne, men har "lave forventninger" til samtaler om andet end aktiviteten, kalder på vigtigheden af, at børn og unge møder voksne i kirken, som tør tage initiativ til livssamtaler.

- Hvordan kan kirken være med til at skabe rum for eksistentiel og religiøs refleksion med børn og unge?

- Hvordan kan børn og unge få erfaring med at være i samtale med præst og menighed om livets små og store spørgsmål?

- Hvordan kan kirken inddrage og udfordre forældre, trænere, spejderledere til at tage initiativ til nysgerrigt at spørge ind til børn og unges livsspørgsmål?

Kirken som et "hellested"

Laura og Magnus er som andre unge i deres generation fulde af selvtillid. De er børn af højkonkturen og stiller høje krav til sig selv og deres omgivelser. De oplever dog også, at der er mange ting på spil, og at de kan have vanskeligt ved at følge med i et præstationspræget kompetenceræs. De er usikre – og nogle er sårbare – over for et hav af valgmuligheder, hvor man ikke bare skal vælge en given retning – men helst have en række 12-taller i bagagen! En af kirkens udfordringer i dåbsoplæringen er at blive mødt af voksne, der på den ene side stiller nysgerrige spørgsmål og tager deres tvivl og usikkerhed seriøst, og som på den anden side skaber et frirum og et "hellested". ■

Til overvejelse:

- Hvordan kan kirken skabe et frirum og et "hellested", hvor man ikke skal performe og præstere 24/7?

- Hvordan kan dåbsoplæring skabe ramme om et seriøst læringsrum, hvor der lyttes til usikkerheden og sårbarheden?

- Hvordan kan kirken skabe et seriøst frirum, hvor børn og unge oplever at få håb, mod og styrke til at tage fat på livets udfordringer?

- Hvordan kan kirkens dåbsoplæring skabe mødesteder, også efter den sidste konfirmationsgæst er smuttet?

Spørgsmålet er, hvordan kirkens dåbsoplæring kan møde en 'Laura og Magnus', i deres barne- og ungdomsliv? Det kræver, at man kender til deres hverdagsliv, nutidskrav og forventninger.

Hanne Høgild

teologisk medarbejder i Folkekirken Konfirmandcenter

Konfirmation - en forberedelse til livet

Konfirmationens vægtigste argument er forberedelsen dertil. Ja, luthersk set er forberedelsen faktisk det eneste argument, eftersom konfirmationen ikke kunne tilskrives et bibelsk belæg, og som følge deraf blev forkastet som sakramente. Ifølge Luthers forståelse er der i virkeligheden slet ikke behov for at få sin dåb og sin identitet som kristen bekræftet. Hvad Gud én gang har sagt, står ved magt fra evighed til evighed! Men hvorfor så overhovedet konfirmere?

Livslang dåbsoplæring

Livslang læring er et begreb, vi hører om igen og igen op igennem et menneskes liv. Det begynder allerede i vuggestuen med de første læreplaner, og det fortsætter op gennem det øvrige liv med skole, uddannelse og efteruddannelse og med livsmestring generelt. Begrebet dækker over, at læring er noget, der pågår hele livet igennem, og at det netop ikke kun begrænser sig til barndom og ungdomsliv. En anden præmis for den livslange læring er, at det både foregår i formelle og uformelle

le sammenhænge og dermed ikke kun har et uddannelses-, men også et dansespespektiv.

Set i det lys kunne man fint kalde den kirkelige dåbsoplæring for "livslang dåbsoplæring". Med den tradition vi i folkekirken har for at barnedøbe, bør dåbsoplæringen indledes ganske tidligt i livet og ledsage den døbte op gennem resten af liv og tilværelse. Dåbsoplæring er ikke noget, man kan vinge af og slette fra to-do-listen som afsluttet og færdig. Dåbsoplæring er livslang, fordi kristenlivet er livslangt.

En fælles opgave

Dåbsoplæring er i den ideelle verden et samarbejde mellem familien til den døbte og kirken. Er man blevet døbt, har man også krav på at få foldet den side af tilværelsen ud. Og det har man brug for hjælp til, fordi der er meget, man ikke kan sige sig selv. For det første skal man naturligvis vide, at man er døbt og have at vide, hvad det betyder. Og kirkerne byder rigtig mange steder gerne ind med tiltag, der kan hjælpe forældrene med den opgave, de har påtaget sig, da de lod deres barn døbe. Nogle af de formaliserede tilbud, som kirken er forpligtet til at udbyde er børnekonfirmandundervisning eller minikonfirmandundervisning, som det også kaldes, og konfirmationsforberedelse.

Forberedelse til livet

På 7. eller 8. årgang indbydes alle, døbte og ikke-døbte, i sognet til at deltage i den konfirmationsforberedelse, der udbydes på stedet. Det er en unik mulighed både for konfirmanderne og for præsten for at slå følge med hinanden på et stykke livsvej af ca. otte måneders længde. Det er et nedslag et sted i livet, hvor dåbsoplæringen får helt særlig fokus og fylde.

Lad os pege på og vise hen til det underfulde i kristendommen – på livets storhed, på fællesskabet, på forpligtelsen på hinanden, på den Gud, der er langt større, end vi nogen sinde kommer til at forstå, på Jesus, der kom os nær og gjorde døden til en overgang og ikke en endestation, og på Helligånden, der dagligt gør, at vi kan ånde og mærke kærlighed. Måske når konfirmanderne så gradvis til små forståelser og erkendelser, der også gør livet større for dem selv.

Der er ikke som sådan et pensum, der skal gennemgås i konfirmationsforberedelsen, men i anordningen om konfirmation er der følgende to retningslinjer, man skal følge: Der kræves for det første en fortrolighed med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste, og for det andet, at konfirmationsforberedelsens mål bliver nået gennem brobygning mellem konfirmandernes livsverden og evangeliet, og at de indøves i gudstjenestelig praksis.

Min kollega i Folkekirkens Konfirmandcenter, Finn Andsbjerg Larsen, er lykkedes med at relancere begrebet konfirmationsforberedelse frem for begrebet konfirmationsundervisning.

Vis underet

Luther var oprindelig af den opfattelse, at et menneske ikke må række til andre eller selv modtage de hellige sakramenter, uden at man har forstået deres indhold. Det er meget at forlange, at man ligefrem skal forstå sakramentets mysterium og erkende, hvad der på et dybt plan er på spil i dåb og nadver! Hvem kommer nogen sinde til den fulde forståelse og afklaring af det?

Det er altså de store spørgsmål, der er på spil i kristendommen – det er liv og død, det handler om. Men i stedet for at undervise konfirmanderne – undervise som etymologisk har betydningen at belære, – så lad os i stedet vise dem underet! Lad os pege på og vise

nen, har de unge forhåbentlig både bokset med livets store spørgsmål og lært noget om kristendommens grundlæggende indhold – de har tænkt, og de har fået viden. Og det er forhåbentligt blevet formidlet til dem via brobygning mellem liv og evangelium, som anordningen foreskriver.

For dem, der allerede er døbt, vil dette forløb have karakter af dåbsopfølgning. Altså noget, der følger efter som naturlig konsekvens af den forudgående dåb, hvornår den end har fundet sted i livet. Det er næring til og styrkelse af den kristne identitetsdannelse. For dem, der endnu ikke er døbt, men som ønsker dåb forud for konfirmationen, har dette forløb derimod dåbsforberedende karakter. Forløbet skal klargøre den enkelte til at tage stilling til dåben og tilvejebringe viden om den kristne tros indhold, så der kan træffes valg på et oplyst grundlag. De to grupper deltager i den samme konfirmationsforberedelse, men altså med forskelligt fortegn.

Ifølge Luther var konfirmationen jo overflødig, fordi dåben var tilstrækkelig i sig selv, og i den forståelse lægger konfirmationen hverken til eller trækker fra i forhold til dåben. Men meget ofte er det slet ikke den betydning, konfirmanderne tillægger konfirmationen. I deres optik er de nu blevet forberedt til netop konfirmation – hele forløbets formål. De er nu klar til, ikke at få deres dåb bekræftet af Gud, men derimod selv at bekræfte deres dåb. Det betyder faktisk noget for dem, at de selv får mulighed for at sige ”ja” i kirken – ja til, at de står ved deres dåb. Der er ikke fuldstændig teologisk konsensus om, hvem der handler i konfirmationen – Gud eller konfirmanden – men den gængse holdning er dog, at det, der konstituerer konfirmationen, er Gud, der bekræfter dåbens løfte. Det kalder derfor på teologiske overvejelser over det misforhold i forståelsen af, hvem der handler i konfirmationen – Gud eller konfirmanden. For noget tyder på, at konfirmanderne ikke er enige med den gængse kirkelige forståelse! Det, der udspiller sig her, er folkekirkens møde med den folkelige forståelse – et møde, man som kirke må overveje, hvordan man griber an, så det ikke bliver belæring med oplæring. ■

Foto: Christian Roar Pedersen

At blive forberedt kan være noget andet end at blive undervist. Jeg forstår forberedelsen som det at ”blive klar”. Jeg forstår forberedelse som det at blive fulgt på vej, ledsaget, vejledt. Jeg forstår forberedelse som det at blive mødt af livsspørgsmål af religiøs, etisk og eksistentiel karakter, og som fordrer, at den enkelte selv begiver sig ud i overvejelser, refleksion og formulering af egne tanker om tro og liv. Vi kalder det konfirmationsforberedelse, fordi forløbet afsluttes med konfirmation, men måske ville det være mere rigtigt at kalde det livsforberedelse, fordi forberedelsen mere er til livet som sådan snarere end til en enkelt begivenhed en enkelt dag.

hen til det underfulde i kristendommen – på livets storhed, på fællesskabet, på forpligtelsen på hinanden, på den Gud, der er langt større, end vi nogen sinde kommer til at forstå, på Jesus, der kom os nær og gjorde døden til en overgang og ikke en endestation, og på Helligånden, der dagligt gør, at vi kan ånde og mærke kærlighed. Måske når konfirmanderne så gradvis til små forståelser og erkendelser, der også gør livet større for dem selv.

Bekræfte eller bekræftes – kirke og folk

Når forberedelsen og undervisningen har fundet sted forud for konfirmatio-

Eva Holmegaard Larsen

sognepræst i Nødebo Sogn

Det er ikke, fordi vi er troende, men...

– Dåbsoplæring som samtale

Det er ikke modvilje, men uvidenhed og blufærdighed, der præger mange menneskers forhold til tro og kristendom i dag. De fleste præster oplever en positiv og anerkendende holdning over for kirken, samtidig med at kendskabet til, hvad kirken står for, bliver mindre og mindre.

Det gælder også den personlige tilknytning til kirken. For mange vedkommende er mødet med kirken begrænset til de få traditionelle lejligheder ved dåb, bryllup og begravelse. Og her indledes samtalen med præsten paradoksalt nok ofte med et forbehold: "Det er altså ikke, fordi jeg er troende, men..." Det er tankevækkende, at man bliver nødt til at komme med denne lille besværgelse. Hvem siger man det mon til? Er det til præsten, der endelig ikke må tro, at man er religiøs på samme måde som præster og andre mærkelige mennesker? Eller er det til sig selv, fordi man et eller andet sted gerne ville komme med et klart svar på, hvorfor man gerne vil giftes i en kirke og have sine børn døbt? Det er bare ikke så let, svaret svæver lidt i vinden. Det er noget med traditioner og smukke rammer, og at kirken på en eller anden måde garanterer en højtidelighed og alvor omkring den livsbegivenhed, man fejrer. Men hvorfor og på hvilken måde er det svært at sætte præcise ord på. Mange menneskers forhold til tro er i dag reduceret til en sprogløs følelse. Der er noget "mere", men hvordan skal man udtrykke denne merværdi, som man gerne vil være en del af?

Troshistorien skal fortælles

Både historisk og helt aktuelt knytter der sig mange tvivlsomme forhold til at være religiøs. Man har ikke lyst til at forbinde sig med de fanatiske mennesker, der spreder skræk og rædsel. Eller med en kultur der fordømmer vores måde at leve på. Derfor er vi ikke troende, men... Det er dette "men", som i dag er en af kirken største opgaver at hjælpe med at få defineret og uddybet.

I mange år mente jeg, at det først og fremmest handlede om at levere en solid gennemgang af ritualerne, når jeg mødte de unge forældre eller brudepar. Jeg talte og talte, og det minde vel mest af alt om en kristendoms-timer i skolen. Jeg tror, at de unge mennesker har oplevet, at de mødte en præst, der kunne sit stof. Men jeg er ikke sikker på, troen blev mere vedkommende, eller at de kom til at forbinde kristendom med deres eget liv. Præster taler meget, det er også det, vi skal i mange situationer. Men engang imellem skal vi tie stille. Først da jeg begyndte at spørge ind til mine besøgendes eget gudsbillede, og hvad det betyder for dem at få døbt deres barn eller blive gift i en kirke, og hvilke erfaringer med kirken, de har med sig, blev kontakten skabt.

Bag ethvert forbeholdent "det er ikke, fordi vi er troende" gemmer sig en troshistorie. Den skal fortælles. Menigheden vil gerne tænke selv, og anerkendes for det. Det er derfor, det er så vigtigt som præst ikke bare at være god til selv at sætte ord på troen, men også at skabe et rum for, at andre kan komme til det. Det er der mange veje til. Her i sognet forsøger vi at fordele vores kræfter på tre hovedgrupper: de aktuelle "brugere", "højskolefolket", og de "måske kristne" (for at bruge et udtryk fra Iben Krogsdal).

Kirkens "brugere"

Den første gruppe består af dem, som for en kort overgang er inde over kirken, og som vi gerne vil give mere end en god oplevelse på selve dagen. Vi har i mange år arrangeret bryllupsseminar for årets brudepar. Vi mødes en lørdag og får gennem dagen talt både i plenum og i grupper om vielse, ægteskab og kærlighed. Men også om hvor Gud kommer ind i billedet, og om hvordan man forestiller sig, det gør en forskel at aflægge sit løfte foran Guds alter. Udbyttet af dette heldagsmøde er overvældende. Når vi senere mødes til en mere personlig samtale, starter vi et helt andet sted, og parret oplever sig set og

"Hvert møde begynder med en lille andagt i kirken. I evalueringen af forløbet, var det en af de ting deltagerne virkelig havde nydt: disse stille, meditative stunder en kold vinteraften, omkring døbefonten i stearinlysets skær", skriver Eva Holmegaard Larsen.

tager alvorligt. Mange af dem har formuleret det sådan, at de synes, de er begyndt på en samtale, de gerne vil have fortsætter ind i ægteskabet.

Gruppe ét omfatter også konfirmandforældrene. De indbydes til fire aftener, der veksler fra år til år i form og indhold. Er vi mange, forbereder jeg et forløb over kernetemaer som "gudsbilleder", "tro og tvivl", "næstekærlighed" m.m. Jeg har flere gange med stort udbytte givet forældrene den lille letlæste "Hvad skal man tro – 7 indgange til kristendommen" (Anis 2008) og bygget aftenerne op om kapitler derfra. Andre gange, når vi er få, har jeg ikke noget fast program, men tager det op som brænder sig på hos deltagerne. Det kan typisk være problemet med at tale om Gud med sine børn, eller at få luft for en ambivalens over for noget så mærkeligt som nadveren og fremmedfølelsen over den "stive" gudstjeneste.

Kirken som kulturbærer

Den klassiske sogneaften med foredrag og kaffebord, eller den nørdede studiekreds omkring en diger roman, et for-

fatterskab eller et teologisk tema, hører sig til i en præstegård. Kirken har en gammel, vigtig rolle som kulturbærer, og man skal ikke underkende betydningen af de mange kulturkristne, der trofast støtter op om folkekirken og motiverer til at holde udsynet bredt og rummet højt. Samtidig er der noget, som foredragsaftenen ikke kan forløse.

"Livtag"-materialet for åndeligt søgende

Da vi for et par år siden indbød til et forløb omkring et nyt materiale med titlen "Livtag – Indøvelse i kristendom" (RPC 2013), opdagede vi, at længslen efter at tage fat i det helt grundlæggende, er stor. Her mødte nogle andre op end dem, der normalt kommer til foredrag og kirkehøjskole. Det vil sige, de kom også – "højskolefolket". Men mange af dem meldte fra igen. De havde ikke brug for "at begynde helt ved begyndelsen", som de sagde.

"Livtag" er et materiale, der henvender sig til dem, der ikke er vokset op med kirke og kristendom, men er åndeligt søgende og ønsker at skabe en forbindelse, hvis den er mulig. Det er

en vigtig del af forløbet, at man går ind på at ville øve sig i at holde andagter hjemme – som en slags hjemmeøvelse. Til det udleveres en lille, smuk, hvid glasskål til hver deltager, og en vejledning i, hvordan den kan anvendes i tilknytning til de fire temaer: glæde, krise, hengivelse og det onde.

Hvert møde begynder med en lille andagt i kirken. I evalueringen af forløbet, var det en af de ting, deltagerne virkelig havde nydt: disse stille, meditative stunder en kold vinteraften, omkring døbefonten i stearinlysets skær. Derefter fulgtes vi tilbage til præstegården, og arbejdede videre med temaerne i en vekslen mellem plenum og gruppearbejde – og kun meget lidt forelæsning. Der er i materialet lagt op til, at præsten højst holder et lille oplæg på et kvarter. Resten er øvelser og dialog. Præsten er her ikke underviser, men facilitator.

Lad deltagerne komme til orde!

Det helt afgørende ved "Livtag"-materialet er, at deltagerne kommer til orde. Alt er lagt an på, at man tænker med selv, og at der ikke findes nogen færdige løsninger. Der var hele tiden noget, deltagerne skulle gøre – skrive, tegne, klippe, forme – for at få gang i tankerne.

Vi startede med et stort hold og endte med et mindre. Der var nogen, der fandt det grænseoverskridende og tåbeligt at skulle holde andagt med en glasskål for sig selv derhjemme, jeg selv inklusive. Andre gik 'all in' og byggede et helt hjemmealter og fik et nært forhold til deres skål.

Der var også dem, der blev trætte af at høre så meget på, hvad andre mener og føler, og som savnede at blive mere oplyst. Og der var dem, der fandt det fjollet at sidde med en dukke og forme sit gudsbillede, eller spille rollespil og blive kostet rundt på gulvet på speed-dating omkring det onde. Men dem, som blev, fik rigtig meget ud af det. Den store gevinst var den frihed, deltagerne havde til virkelig at have lov til at tale ud af posen og kunne udtrykke deres forhold til tro, uden at føle sig dumme eller uvidende.

Der blev sat noget i gang i "Livtag"-forløbet, og jeg vil helt sikkert gøre det til et fast tilbud, selvfølgelig med variationer. Deltagerne følte sig inkluderet og taget alvorligt. Der blev bygget nogle broer og taget livtag med nogle forbehold. ■

Bag ethvert forbeholdent "det er ikke, fordi vi er troende" gemmer sig en troshistorie. Den skal fortælles. Menigheden vil gerne tænke selv, og anerkendes for det. Det er derfor, det er så vigtigt som præst ikke bare at være god til selv at sætte ord på troen, men også at skabe et rum for, at andre kan komme til det.

Lise Damkjær

ingeniør, proceskonsulent og medlem af menighedsrådet ved Valby Søndre Sogn i København

At skabe rum for gode samtaler – et bud på vækst i folkekirken

Gode samtaler er en mangelvare i samfundet. Hvis folkekirken kan skabe rum for gode samtaler og refleksioner om livets store spørgsmål, kan vi nå ud til både ensomme, der mangler samtalepartnere og til ikke kirkevante kulturkristne. Lad os prøve!

Savner du en god snak i hverdagen? Med din partner? Med dine teenagere? Med veninden? Med vennerne henover en god middag? Med dine kolleger? Oplever du også indimellem at have snakket; men ikke om noget, der egentlig er vigtigt? Gode samtaler er en mangelvare i samfundet.

Der er mange mennesker, der oplever ensomhed – eller som, hvis de rammes af en krise, mangler nogen at tale med. Nogle, fordi de ikke kender nogen, de kan tale med, men for de fleste nok snarere fordi de store spørgsmål er svære at bringe på bane, og man er bange for at blive fejlet af eller dømt ude. Det er eksistentiel ensomhed, når man ikke har nogen, man kan dele det, der er vigtigt, med. Som fx den ældre dame på plejehjemmet, der sagde: "Ikke engang her på plejehjemmet kan vi tale om døden, hvornår kan vi så?"

Kirken skal være med til at skabe samtaler

I kirken vil vi gerne skabe mening og fællesskab for menigheden; vi vil gerne hjælpe ensomme og mennesker i krise ind i et fællesskab, og vi vil gerne nå ud til mennesker, der ikke plejer at komme i kirken. Det kan vi efter min mening gøre ved at skabe rum for samtaler om de store spørgsmål i livet.

Gode samtaler,

- der handler om det, der er vigtigt for den enkelte
- hvor vi siger noget andet, end vi plejer at sige
- hvor vi reflekterer sammen
- hvor vi lader tankerne komme
- hvor vi inspirerer og udfordrer hinanden og samtidig respekterer hinandens synspunkter
- hvor vi mærker, hvad der giver genklang.

Den slags samtaler kan vi skabe, blot fordi vi er mennesker. Der er ikke noget hokus pokus i det. Det er bare ikke altid, det lykkes. Faktisk er gode samtaler en mangelvare i vores samfund.

Spillet "Om at være menneske"

For at styrke vores evne til at skabe sådanne gode samtaler, har jeg udviklet spillet "Om at være menneske". Man spiller i grupper på 2-5 personer. Spillet består af 108 spørgsmål i kategorierne: TRO, HÅB, KÆRLIGHED, FØDSEL, LIV og DØD. For at møde den enkelte, der hvor han/hun er, vælger hver spiller sin udfordring at spille med. Det kan fx være: Hvor er mit liv på vej hen nu? Hvordan kommer jeg ud af denne krise? Hvordan kan jeg

Det er Lise Damkjær, der har udviklet spillet. Lise har afprøvet det til Himselfeste Dage i København, med konfirmander, i en åben spilaften, i en samtalegruppe over flere gange, med veninder, som en åben invitation på café, med menighedsråd og med personalegruppen i en kirke. Lise kan kontaktes på tlf. 29 49 96 36 eller på e-mail: lise@learning4life.dk

være den forælder for min søn, jeg gerne vil være? Hvordan kan jeg blive mere næstekærlig? Hvad skal der til, for at jeg kan holde op med at drikke? Hvordan finder jeg indre ro?

Eksempel: Jeg vil gerne spille om at finde min indre ro. Jeg kaster terningen og den viser: GUL. Det er i kategorien LIV og spørgsmålet lyder: "Hvornår er du alene? Og hvornår ensom?" Min første tanke er, at jeg er alene, når jeg nyder det og ensom, når jeg gerne ville have været sammen med andre. Hvad har det med min indre ro at gøre? Joh... jeg kan godt nyde at være alene – have en indre ro; men hvis jeg er alene, men har ønsket om at være sammen med andre og ikke gør noget for at realisere det, så mister jeg min indre ro. Ja, min indre ro har meget med min accept af den aktuelle tilstand at gøre. Nu kunne refleksionen fortsætte, og de andre i gruppen kan inspirere mig og udfordre mig – eller jeg kan stille mig tilfreds med det, jeg nu ved om min indre ro. Det tager ofte ca. 10 min for hvert spørgsmål.

Flere grupper kan spille samtidig ved hver sit bord. Man kan også sætte et overordnet tema for spillet, som deltagerens udfordringer så udledes af. Et overordnet tema kunne være: Glæde og fællesskab i menighedsrådet. Så bliver de enkeltes udfordringer eksempelvis at komme med et bud på "Hvad er det egentlig, der giver mig glæde i menighedsrådet?", "Hvordan kan jeg bidrage til fællesskabet – også når jeg er uenig?" og "Hvordan kan min tro hjælpe mig til at glædes over menighedsrådsarbejdet?"

Samtaler med forskellige

Samtaler – og det at skabe gode samtaler – kan efter min mening være en rigtig god kerne i udviklingen af kirke og menighed. Om man så konkret vil bruge spillet "Om at være menneske" er ikke afgørende. Vi er mennesker, og vi kan derfor godt selv skabe gode samtaler.

Jeg forestiller mig samtaler i menighedsrådet med fokus på, hvad der ville kunne skabe endnu mere glæde og fællesskab i arbejdet, og andre samtaler

ler med fokus på menighedsrådets visioner, eller hvad der skal til for at menighedsrådet/kirken når ud til de ikke kirkevante kulturkristne.

Jeg forestiller mig samtaler i kirkens personalegruppe og med de frivillige om arbejdsglæde, samarbejde eller de aktuelle udfordringer.

Jeg forestiller mig også samtaler med grupper af nybakte forældre (kirken må jo godt sende en invitation til alle nybakte forældre, hvor bare én af forældrene er medlem af folkekirken), hvor alle de store spørgsmål om at være blevet forælder inklusive spørgsmålet om dåb eller ej kan drøftes i en åben reflekterende stemning sammen med andre.

Jeg forestiller mig samtaler med konfirmanderne. Og tænk, hvis de får (eller låner) et spil med hjem, så de kan invitere deres forældre til at spille. Som forælder til en teenager kan det være svært at få den gode samtale i gang – og som teenager kan det være svært at få en ligeværdig samtale med forældrene i gang.

Og jeg forestiller mig samtaler med ikke kirkevante. Det kan være samtaler, hvor den enkelte sætter sin dagsorden og det kan være samtaler med et overordnet tema: Hvordan forholder vi os til flygtninge? Hvordan styrker vi fællesskabet i lokalområdet? Hvad betyder det for samfundet at have folkekirken? Hvad betyder TRO i dit liv?

Og jeg forestiller mig samtaler i menigheden om at leve et kristent liv – om at være menneske.

Og jeg forestiller mig samtaler med genbrugsbutikkens medarbejdere om fællesskab, samarbejde og "den 3. alder".

Spillet "Om at være menneske"

Et spil, der skaber samtaler om vigtige livsspørgsmål. Det kan anvendes i samtalegrupper, til åbne spilaftener, til konfirmander og konfirmandforældre, til nybakte forældre for at reflektere over dåb, som gave til brudepar; i menighedsrådet eller som gave til en, du gerne vil have en god snak med og i andre sammenhænge med behov for gode samtaler om store spørgsmål.

Spillet indeholder 108 spørgsmål og 1 terning. Der medfølger vejledning til lederen. Det er udgivet af Kirkefondet og koster kr. 350,-. Læs mere på www.kirkefondet.dk eller kontakt os.

Og jeg forestiller mig forløb for Samtaleambassadører – almindelige mennesker, der hjælpes ad med at skabe flere gode samtaler i hverdagen, på jobbet, med vennerne, på biblioteket, og hvor der ellers er behov for gode samtaler.

Og så selvfølgelig samtaler på tomandshånd med den elskede, med veninden, med vennerne over middagsbordet og mine egne refleksioner, når jeg trækker et spørgsmål, inden jeg går ud på en vandring.

Hvordan vil du og dit menighedsråd og din kirke være med til at udbrede de gode samtaler? ■

Landsbykirken som et aktiv

Midt i oktober 2016 udsender Kirkefondet et idekatalog til alle landsogne med en eller flere gamle middelalderkirker. Idekataloget indeholder inspiration til, hvordan man kan bruge de gamle middelalderkirker på en ny og anderledes måde samtidig med, at de fortsat anvendes til gudstjenester og kirkelige handlinger.

Ideerne i kataloget er blevet til ved et projekt finansieret af Kirkefondet og Den folkekirkelige Udviklingsfond. I projektet har kirkekonsulent Ole Kamp og arkitekt Anna Mette Exner sammen med Kirkefondets generalsekretær, Henrik Bundgaard Nielsen i knap et år afviklet ide-processer i en række sogne rundt om i Danmark fra Stenum i Vendsyssel til Kirkerup på Sjælland.

Idekataloget giver et indblik i, hvordan de forskellige lokale processer er blevet afviklet med menighedsrådene som vigtige partnere og med folkemø-

der som det helt afgørende element for at skabe et stærkt lokalt medejerskab til noget så radikalt at gå ind og nytænke anvendelsen af den gamle lokale middelalderkirke. Heldigvis har det vist sig, at velviljen og iverigdommen har været stor.

Arkitekt Anna Mette Exner har dernæst på baggrund af de mange ideer fra de involverede sogne udarbejdet skitseforslag til, hvordan man med mere eller mindre omfattende ændringer af kirkernes indretning kan skabe 5 forskellige nye og anderledes anvendelse af gamle landsbykirker – altid med den forudsætning, at kirken fortsat skal kunne bruges til gudstjeneste og kirkelige handlinger. De skitserede ideer i kataloget er: Pilgrimskirke, kulturperformancekirke, ungdomskirke,

kulturproduktionskirke og forsamlings- og begravelseskirke. Desuden er der en beskrivelse af ideen til en formidlingskirke, hvor der ikke skal ske ændringer af kirkerummet, men hvordan kirken dog skal tilføres en ny og anderledes funktion.

Idekataloget vil kunne fås ved henvendelse til Kirkefondet og vil kunne downloades som pdf-fil på Kirkefondets hjemmeside, når det udkommer. ■

Kirkefondets repræsentantskabsmøde 2016

Hermed indkaldes Kirkefondets repræsentantskab og andre interesserede til årets repræsentantskabsmøde lørdag den 5. november 2016 kl. 12–17 i Skt. Hans Kirkes menighedslokaler, Skt. Hans Plads 1, 5000 Odense C

Programmet for eftermiddagen vil være:

- Kl. 12.00 Frokost
- Kl. 13.00 Andagt
- Kl. 13.15 Oplæg og efterfølgende temadrøftelser om menighedsforståelse, gudstjenesteudvikling og kirken i byen
- Kl. 15.30 Kaffe
- Kl. 16.00 Repræsentantskabsmøde med følgende dagsorden iht. vedtægterne:
 - Valg af dirigent
 - Årsberetning
 - Regnskab og budget
 - Valg til bestyrelse og repræsentantskab
 - Indkomne forslag
 - Valg af revisor
 - Evt.

Forslag til dagsordenen samt forslag til kandidater til bestyrelsen og repræsentantskabet skal være Kirkefondet i hænde senest 6 uger før mødet, dvs. senest fredag den 23. september 2016.

På valg til bestyrelsen er: Anne Margrethe Raabjerg Hvas, Lars Seeberg, Tommy Liechti, Katrine Söderberg. Der skal vælges 4 medlemmer til bestyrelsen, hvoraf mindst 2 skal være læge.

Repræsentantskabsmødet er åbent for alle, men kun medlemmer af repræsentantskabet har stemmeret. Endelig dagsorden med årsberetning og materiale fremsendes 14 dage før mødet til repræsentantskabets medlemmer og andre tilmeldte.

Tilmelding på kirkefondet@kirkefondet.dk eller 33 73 00 33 senest onsdag den 26. oktober 2016.

Velkommen til en spændende dag!

Nyt fra Kirkefondet

Skal jeres kirke være med i vejkirkebrochuren for 2017?

Om et par uger sender Kirkefondet invitationer ud til alle kirker om at være med i næste års vejkirkebrochurer. Brochurerne med oplysninger om kirkernes åbningstider, seværdigheder og faciliteter, som Kirkefondet udgiver hvert år, er meget populære på turistbureauer og bibliotekerne m.fl. landet over. Især efter at det nu også er muligt at blive cykelvenlig vejkirke. I år kom Den Danske Klosterrute med på kortene, og kirker, der ligger på ruten, kunne få et specielt symbol. Til næste år sætter vi fokus på de mange kirker, der ligger på ruterne ved Hærvejen op gennem hele Jylland.

Det koster kr. 2000,- inkl. moms for den enkelte kirke at være med i brochurerne, og så sørger vi for redaktion, trykning og distribution ud til biblioteker, turistbureauer, campingpladser, vandrerhjem, motorvejsstationer m.fl. landet over. Er I ikke allerede med i vejkirkebrochuren, så skulle I måske overveje at være med næste år? Frist for tilmelding til næste års brochurer er den 19. december. Har I spørgsmål vedr. vejkirkeordningen, så kontakt Charlotte Lydholm på tlf. 33 73 00 48.

Første skridt mod ny kirke i Sydhavn

Fredag den 26. august blev en anløbsbro ved den nye kirkegrund på Teglnolmen i Sydhavn Sogn åbnet af menighedsrådsformand Lone Rasmussen og domprovst Anders Gadegaard.

Nu er den klar til, at Kirkefondets husbådskirke, hvor arbejdet med den snart går i gang, kan lægge til - forhåbentlig næste år til pinse.

Inspirationsaftener med fokus på frivillighed i folkekirken

I forlængelse af udgivelse af bogen "Ledelse og involvering af frivillige i folkekirken" (se annoncen på bagsiden) arrangerer Kirkefondet i efteråret 2016 og foråret 2017 en række inspirationsaftener om frivillighed i folkekirken.

Den første løber af stablen tirsdag 15. november kl 17.00-21.30 i Skalborg Kirke, Digtervejen 6, 9200 Aalborg SV. Programmet vil bl.a. indeholde oplæg om frivillighed i folkekirken ved Kirkefondets udviklingskonsulent Dorte Kappelgaard samt korte oplæg med forskellige konkrete erfaringer med frivillighed til inspiration for menighedsrådsmedlemmer, kirke- og kulturmedarbejdere, præster, frivillige mv. Pris for deltagelse inkl. aftensmad, kaffe og drikkevarer er kr. 275,-. Beløbet kan dækkes af menighedsrådet.

Tilmelding til Kirkefondet på kirkefondet@kirkefondet.dk eller på tlf. 33 73 00 33. Hold øje med www.kirkefondet.dk for yderligere informationer.

Tema for næste nummer af
Kirken i dag:

**Kirken
i byen**

Kirken *i* dag

Ledelse og involvering af frivillige i folkekirken

Af Dorte Kappelgaard, Troels B. Carlander og Steen Eskildsen

Ny bog udgivet af forlaget Ingerfair i samarbejde med Kirkefondet og 3K-uddannelsen i Aarhus til alle, der arbejder med frivillighed i folkekirken.

Søren Abildgaard, formand for Landsforeningen af Menighedsråd, skriver om bogen: "Bogen kommer godt og detaljeret omkring alle de forhold, som er relevante for at inddrage, organisere, lede samt rekruttere og fastholde frivillige. Let tilgængelige teoretiske modeller suppleres med omfattende guides til at gennemføre workshops og analyser, som giver læseren et godt udgangspunkt for at fungere som forandringskonsulent i det lokale sogn og skabe udvikling af frivilligmiljøet. De generelle indsigter fra arbejdet med frivillige kombineres med en god forståelse for den særlige kirkelige betydning af frivillige som delagtige i menigheden, uanset kirke type, menighedsopfattelse eller den lokale virkelighed, som vi er kirke i. Teksten er krydret med gode eksempler fra forskellige kirker i hele landet. Med denne bog får folkekirkens menighedsråd, præster, ansatte og andre, der koordinerer det frivillige arbejde, et godt redskab til at fremme arbejdet med kirkens liv og vækst."

172 sider – kr. 299,-

Bogen kan købes hos Kirkefondet.

Læs mere på www.kirkefondet.dk